

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sonja Virkkala ja Jelena Voittola

KIUSAAMINEN PÄIVÄHOIDOSSA

Sosiaali- ja terveysala
2013

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Sonja Virkkala ja Jelena Voittola
Opinnäytetyön nimi	Kiusaaminen päivähoitossa
Vuosi	2013
Kieli	suomi
Sivumäärä	64 + 4 liitettä
Ohjaaja	Ahti Nyman

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia päiväkotikäisten lasten kiusaamiskokemuksia vanhempien näkökulmasta ja selvittää millaisen toiminnan vanhemmat kokevat kiusaamiseksi. Lisäksi tutkittiin, miten kiusaamistilanteisiin puutaan päiväkodissa.

Opinnäytetyö tehtiin olemassa olevan teorian sekä vanhemmille suunnatun kyselyn pohjalta. Tutkimus suoritettiin kahdessa eri päiväkodissa. Päiväkodit sijaitsevat Mustasaarella ja Kauhajoella. Aineistoa kerättiin kyselylomakkeilla. Tutkimukseen osallistui kaiken kaikkiaan 43 henkilöä.

Tutkimuksemme osoitti sen, että kiusaamista todella tapahtuu jo päiväkotikäisillä lapsilla. Hankalaksi kiusaamiseen puuttumisen tekee sen, että vanhemmat eivät välttämättä tiedä, mitä keinoja päiväkodissa käytetään kiusaamisen kitkemiseksi. Kuitenkin vanhemmat osasivat nimetä hyvin selkeästi sen, kenen tulisi selvittää kiusaamistapauksia. Vanhemmat kokivat päävastuun selvittelyssä olevan henkilökunnalla, mutta myös vanhemmat ja lapsi itse koettiin olevan merkittävässä asemassa kiusaamistapausten selvittelyssä. Mustasaarella ja Kauhajoella vanhemmat kokivat, että varhaisella puuttumisella jo päiväkodissa ennaltaehkäistään kiusaamista myöhemmin kouluiässä. Täten olisikin ensiarvoisen tärkeää luoda sellainen suhde päiväkodin ja kodin välille, ja nähdä avoin keskustelu päiväkodin ja kodin välillä voimavarana. Tavoitteena on kaikkien lasten hyvinvointi.

ABSTRACT

Author s	Sonja Virkkala and Jelena Voittola
Title	Bullying prevention
Year	2013
Language	Finnish
Pages	64 + 4 Appendices
Name of Supervisor	Ahti Nyman

The purpose of this research was to study the bullying experiences of kindergarten-aged children from the parents' point of view and to find out what kind of behaviour is defined as bullying by the parents. A further purpose was to find out how bullying is dealt with in day care centres.

This bachelor's thesis includes theory about the topic and material from an inquiry among the parents. The study was carried out in two different day care centres in Mustasaari and Kauhajoki. The material was collected with questionnaires. The study was participated by 43 respondents.

The results show that there is bullying already in the day care centres. It is difficult to intervene in it since the parents do not necessarily know, which methods are used in the day care centres to stop bullying. The parents could, though, name who should have the main responsibility in intervening in bullying – the staff has a significant role but also the children themselves and the parents need to be involved. The parents in both day care centres felt that early intervention prevents bullying in school-age. It would be important to have an open and dialogic relationship between the parents and the day care centres and to see this relationship as a resource. The aim is the wellbeing of all children.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
2	PÄIVÄKOTI	9
	2.1 Lait.....	11
	2.2 Kasvatuksen merkitys	11
	2.2.1 Itsetunto ja minäkäsitys.....	13
	2.3 Oppimisympäristö.....	14
	2.4 Kasvatuskumppanuus	16
3	KIUSAAMINEN	18
	3.2 Kiusaamisen ja konfliktin ero	20
	3.3 Kiusaamisen syitä	21
	3.4 Miten lapset kiusaavat?.....	22
	3.5 Sukupuolten väliset erot kiusaamisessa	23
	3.6 Roolit kiusaamistilanteissa.....	25
	3.7 Kiusaamisen vaikutukset	26
	3.8 Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja puuttuminen	28
	3.8.1 Osallisuuden vahvistaminen.....	30
4	TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	31
	4.1 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä	31
	4.2 Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä	32
5	TUTKIMUKSEN ANALYSOINTI	33
	5.1 Vanhempien näkemyksiä kiusaamisesta.....	35
	5.2 Kiusaamisen esiintyvyys tutkimuksen kohdeorganisaatioissa.....	38
	5.3 Toiminta kiusaamistilanteissa.....	45
6	VASTAUSTEN VERTAILU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	56
7	POHDINTA.....	59
	LÄHTEET.....	64
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Kiusaamisen ilmenemismuodot	s. 23
Taulukko 2. Roolit kiusaamistilanteissa	s. 25
Taulukko 3. Tutkimuksen kohteena olevien lasten ikä- ja sukupuolijakauma (Kauhajoki)	s. 33
Taulukko 4. Tutkimuksen kohteena olevien lasten ikä- ja sukupuolijakauma (Mustasaari)	s. 34
Kuvio 1. Vanhempien näkemyksiä kiusaamisesta	s. 35
Kuvio 2. Kiusattujen lasten määrä iän ja sukupuolen mukaan (Kauhajoki)	s. 38
Kuvio 3. Kiusattujen lasten määrä iän ja sukupuolen mukaan (Mustasaari)	s. 39
Kuvio 4. Päiväkodissa esiintyneiden kiusaamistapausten muodot ja toistuvuus Kauhajoella	s. 40
Kuvio 5. Päiväkodissa esiintyneiden kiusaamistapausten muodot ja toistuvuus Mustasaaressa	s. 41
Kuvio 6. Vanhemmat uskovat kiusaamista alkavan esiintyä	s. 43
Kuvio 7. Väite, joka vanhempien mielestä parhaiten kuvasi	

kiusaajaa s. 44

Kuvio 8. Vanhempien mielipide siitä kenellä on
kiusaamistilanteissa ensisijainen vastuu s. 45

Kuvio 9. Kuinka todennäköisesti vanhemmat saavat
tietoa, jos heidän lapsensa on kiusaaja/kiusattu? s. 47

Kuvio 10. Tiedätkö millä tavalla menetellään, jos
päiväkodissa kiusataan? s. 48

Kuvio 11. Mikäli lasta on kiusattu päiväkodissa
vanhemmat saavat viestiä ensisijaisesti? s. 51

Kuvio 12. Vanhempien mielestä kiusaamista kuvaavat
esimerkit päiväkodissa. s. 53

Kuvio 13. Vanhempien mielipide siitä, voidaanko varhaisella
puuttumisella vaikuttaa kiusaamisen jatkumiseen kouluikässä. s. 54

LIITELUETTELO**LIITE 1.** Vanhempien kyselylomake**LIITE 2.** Kyselyn saatekirje**LIITE 3.** Tutkimuslupa Kauhajoki**LIITE 4.** Tutkimuslupa Mustasaari

1 JOHDANTO

Kiusaaminen on yleisin 3-6-vuotiaiden pelonaihe päiväkotilapsilla. Kiusaamista esiintyy kaikkialla missä lapset toimivat ja ovat ryhmissä. YK vuonna 1989 lapsen oikeuksista mainitaan se, että lapsella tulee olla oikeus ruumiilliseen, henkiseen, moraaliseen, sielullisesti ja sosiaalisesti terveeseen ja normaaliin kehitykseen vapaissa ja ihmisarvon mukaisissa oloissa. (Unicef 2013.) Perusopetuslaki (L628/1998, 29 §) pitää sisällään sen, että opetuksen järjestäjän on suojattava oppilaat väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Päiväkotien varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa on syytä ottaa mukaan kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatusta ohjaaviin asiakirjoihin ja toimintaan.

Halusimme tutkia päiväkodissa esiintyvää kiusaamista, koska aihe on nyt juuri nostettu pöydälle, vaikkakin sitä on esiintynyt jo kauan. Lisäksi kiusaaminen alle kouluikäisillä lapsilla on luultua yleisempää. Jokainen lapsi kokee kiusaamisen eritavalla, ja myös kiusaamista sivusta seuraavat lapset, kasvattajat ja vanhemmat kokevat kiusaamisen eri tavoin. Kaikki lasten riidat ja konflikti eivät kuitenkaan ole kiusaamista vaan ihmissuhteissa riitelyt ja vastoinkäymiset kuuluvat asiaan, samoin myös riitelyn ja eri mieltä olemisen taitojen harjoittelu. Kiusatuksi tuleminen on sen sijaan sellaista, mitä lapsi ei voi harjoitella ja siksi siihen puuttuminen on aina aikuisen asia.

Kiusaaminen on lapselle subjektiivinen kokemus, mutta meitä kiinnosti tutkimusta tehdessä vanhempien kokemukset, tietävätkö he päiväkodissa esiintyvistä kiusaamisista, mistä vanhemmat saavat tietonsa, ja kuinka he kokevat päiväkodin puuttuvan ja ennalta ehkäisevän kiusaamistilanteiden synnyn. Teimme kyselyn kahdessa eri kunnassa, Mustasaarella ja Kauhajoella. Kyselylomakkeet jaettiin jokaiselle päiväkodissa olevalle lapselle. Vastaajien lapset olivat iältään 3-6-vuotiata.

2 PÄIVÄKOTI

Päiväkodin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tavoitteena on tukea lapsen fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista kehitystä.

Toiminnallisessa ympäristössä korostetaan leikin merkitystä samalla eettisesti ja esteettisesti kasvattaen. Päiväkodissa lapsen päivä sisältää monenlaista toimintaa. Leikkiessään lapsi oppii elämisen taitoja ja sääntöjä. Lapsi saa mahdollisuuden kehittää käden taitoja, omaa ajatteluaan, luovaa ilmaisua sekä ilmaista tunteitaan. Samalla hän kehittää kielellisiä valmiuksia.

Päiväkodit tarjoavat hoitoa ja huolenpitoa alle kouluikäisille lapsille. Lapset voivat olla joko koko- tai osapäivähoidossa. Lapsiryhmät jaetaan yleensä alle 3-vuotiaiden tai erilaisiin 3-6-vuotiaille tarkoitettuihin ryhmiin, mutta on olemassa myös sisarusryhmiä sekä erityispäivähoitoa tarjoavia ryhmiä. Myös esiopetusta järjestetään päiväkodeissa. Jokaisella 6-vuotiaalla on mahdollisuus osallistua päiväkodin esiopetukseen.

Päiväkodit ovat yleensä avoinna klo 6.30- 17.00, mutta sen lisäksi on olemassa myös vuoropäiväkoteja, jotka tarjoavat ilt-, yö- ja viikonloppuhoitoa.

Alle kouluikäisten lasten varhaiskasvatus ja esiopetus tapahtuu päiväkodeissa, joissa on koulutettu henkilökunta. Henkilökunnan tehtävä on ohjata ja havainnoida lasta yksilöllisesti ja nähdä hänet ryhmän jäsenenä. Toiminta päiväkodeissa on tavoitteellista ja suunnitelmallista, jokainen lapsi huomioidaan yksilönä ja hänen kehitystarpeisiinsa vastataan. Vertaisryhmän merkitys lapsen kehityksessä nähdään merkittävänä osana. (Vaasan varhaiskasvatussuunnitelma 2005.)

”Varhaiskasvatus on prosessi, joka edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista ja jossa lapsi on aktiivinen tekijä. Lapsi toimii tietoisesti ja suunnit-

telmallisesti kasvu – ja oppimisympäristössä yhdessä aikuisten ja muiden lasten kanssa. Laadukas varhaiskasvatus tasoittaa lasten elin-olosuhteista seuraavia eroja ja tarjoaa siten kaikille lapsille yhtäläiset mahdollisuudet kehittyä omien edellytystensä mukaisesti.” (Valtakunnallinen varhaiskasvatuksen linjauksen periaatepäätös 2002.)

Varhaiskasvatuksen päätavoite on hyvinvoiva lapsi. Oikeus huolettomaan, turvalliseen, säännölliseen, lapselle itselleen mielekkääseen ja merkitykselliseen elämään on jokaisella lapsella.

”Vuorovaikutuksen ja kielen kehittymisen kannalta on tärkeää, että jokainen lapsi on kuullut ja kuunnellut, hän on tullut itse kuulluksi, hän on puhunut ja hänelle on puhuttu, hänen kanssaan on keskusteltu, hän on kyselyt ja hänelle on vastattu” (Vaasan kaupungin esiopetussuunnitelma 2001).

Lapsen todellinen kuuleminen ja herkkyys ovat lapsilähtöisen toiminnan perusedellytys. Aitoa vuorovaikutusta lapsen ja aikuisen välillä on mahdollista vain turvallisessa ja kiireettömässä ilmapiirissä. Pienryhmätoiminnan kautta kasvattaja luo läheisen suhteen lapseen.

Lapselle leikki on keskeistä toimintaa, joten päiväkodissa leikkiä ja monipuolista toimintaa toteutetaan muiden lasten ja aikuisten kanssa vertaisryhmässä. Hyvät tavat, suvaitsevaisuus ja yhteistyökyky ovat taitoja jota opetellaan. Tällöin lapsi peilaa omaa osaamistaan ja rakentaa ystävyysuhteitaan. Varhaiskasvatuksen tehtävä on mahdollistaa lapselle turvallisten ja pysyvien kiintymyssuhteiden kehittyminen. (Vaasan varhaiskasvatussuunnitelma 2005.)

Laura Repo nosti luennoissaan Vaasassa keväällä 2013 esille seuraavat kysymykset:

”Mitä tarkoitetaan oikeudenmukaisuudella varhaiskasvatuksessa? Onko oikein antaa jollekin lapselle enemmän esim. huomiota, jos tämä tarvitsee

huomiota enemmän kuin joku toinen lapsi? Keneltä se on poissa, ja millä laadun mittarilla tulosta mitataan?”

2.1 Lait

YK:n yleissopimuksessa lapsen oikeuksista, artiklassa 31 on kirjoitettu:

”Sopimusvaltiot tunnustavat lapsen oikeuden lepoon ja vapaa-aikaan, hänen ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä vapaa-seen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin.” (YK: yleissopimus lapsen oikeuksista 2009.)

Perusopetuslaissa määritellään, että jokaisella opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Opetuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma sekä valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset tämän suunnitelman laatimisesta. (L 628/1998 29a)

Lasten päivähoidosta annetun lain mukaan lasten päivähoito on pyrittävä järjestämään siten, että se tarjoaa lapsen hoidolle ja kasvatukselle suotuisan kasvuympäristön ottaen huomioon lapsen yksilölliset tarpeet. Tämä tarkoittaa sitä, että hoidon tulee olla jatkuvaa ja turvallista, sen tulee sisältää lämpimiä ihmissuhteita ja monipuolisesti lapsen kehitystä tukevaa toimintaa. (L 36/1973 2a)

2.2 Kasvatuksen merkitys

Toimintana kasvatus on aikaan ja paikkaan sidottua toimintaa. Tekemällä oppiminen, yksilön ja ympäristön vuorovaikutus on keskeistä kasvatuksessa. Kasvatusprosessin aikana voi lapsi sisäistää vaikka joka päivä vastavuoroisuutta. Tällä tar-

koitetaan sitä, että lapsi oppii aikuiselta ja aikuinen lapselta. Perinteisesti ajatellaan, että kasvatus on aikuisen vaikuttamista lapsiin, jonka saavutuksen tuloksena lapsesta kehittyisi yhteiskuntakelpoinen ja hän kykenisi hallitsemaan omaa elämäänsä. Lapsen mukana oleminen toiminnoissa on myös kasvattamista, tällöin vain aikuinen ei tietoisesti miellä sitä kasvattamiseksi. Kasvattamiseen osallistuvat kaikki ne ihmiset, jotka ovat lapsen kanssa tekemisissä. Kasvattajina suurin rooli on lapsen omilla vanhemmilla, sillä he osoittavat lapselle oikean ja väärän merkityksen, he asettavat lapselle rajat ja he myös tekevät valintoja lapsen puolesta. Kasvatuksen päätarkoituksena on tukea lapsen kehitystä sekä itsenäistymistä. Kasvatuksessa tulisi huomioida myös kasvatuksen tarkoitus, se että kasvattaja opettaa lapselle myös pettymyksien sietämistä. Tällöin kasvattaja antaa lapsen kehittyä turvallisessa ympäristössä ja lapsi opettelee tarkastelemaan omia vaikutusmahdollisuuksiaan tulevaisuutta ajatellen. Vanhemmat voivat tehdä lapsen fyysisestä ja psyykkisestä elämästä liian turvallisen ja lopputuloksena on se, että he vain jarruttavat lapsen kasvua. Rajojen asettaminen saattaa johtaa lapsen tunteen purkauksiin, mutta sekin kuuluu kasvattajan rooliin.

Johdonmukainen kasvatus on kaikkien etu. Kasvattajana on tärkeä toimia mallina myös vuorovaikutuksen luojana, sillä lapsi sisäistää hyvin helposti mallin omaan tapaansa toimia. Jos aikuisten välinen keskusteluyhteys on positiivinen, keskustelu rakentavaa, ja osapuolet kunnioittavat toinen toistaan, kokee lapsi tämän positiivisena vuorovaikutusmallina. Lapsen kanssa käydyt neuvottelut ja keskustelut opettavat lasta kuuntelemaan, tekemään päätöksiä ja perustelevaan valintojaan. Kasvattajan on tärkeää huomioida oma puhetapansa, sillä lapsi oppii vuorovaikutussuhteessaan aikuisen kanssa myös kielenkäyttöä. Lapsi oppii sanomaan, kuten hänelle on sanottu. Mikäli lasta kunnioitetaan, hän kunnioittaa itseään sekä muita ihmisiä. (Kemppinen & Rouvinen-Kemppinen 2004, 81- 105.)

2.2.1 Itsetunto ja minäkäsitys

Lapsen hyvällä itsetunnolla tarkoitetaan lapsen myönteistä ja totuudenmukaista käsitystä itsestään, ominaisuuksista ja taidoistaan, joita hän omaa. Itsensä tunteminen ja hyväksyminen ovat hyvää itsetuntoa. Itsetunto kehittyy koko elämän ajan. Jotkut kehitysvaiheet ovat yhteydessä itsetunnon laatuun ja sävyyn. Tärkeä kehitysvaihe sijoittuu lapsen varhaisvaiheeseen, 2–3 vuoden ikään, jolloin lapsi harjoittelee omaa tahtoa.

Pieni lapsi muovaa mielikuvaa omasta itsestään hänen vanhemmiltaan saamaansa hoivan kokemukseen ja merkitykseen. Vanhempi rikastuttaa ensimmäisten kuukausien aikana lapsensa hyvää, myönteistä minäkuvaa. Vanhemmat viestittävät katsekontaktillaan, ilmeillään, kosketuksellaan ja äänenpainoillaan lapselle, että tämä on arvokas ja vanhemmalle mielihyvää tuottava. Lapsen kokemusmaailmaa voi rikastuttaa entisestään, sillä uudet tilanteet sekä uudet ihmiset antavat lapselle mahdollisuuden harjoitella miten hänen kannattaa käyttäytyä ja miten hänen tulee olla suhteessa toisiin ihmisiin. Erilaiset tilanteet ja ihmiset kehittävät lasta ja hän huomaa olevansa yksilö, joka vaikuttaa ympäristöönsä ja yhteisöönsä. Vanhemmiltaan lapsi saa huolenpitoa ja hyväksyntää, mutta myös kokemuksen siitä, millainen hänen tulee olla. Ympäristön merkitys lapselle on suuri ja hän saa jatkuvasti palautetta. Lapsi tarvitsee palautetta kehittääkseen kuvaa itsestään toimijana, Vanhemmat innostavat, iloitsevat ja kannustavat lasta. Varttuessaan lapsi ei välttämättä tarvitse vanhemman jatkuvaa palautetta, koska hän voi päättelykykynsä varassa kehittää palautteen osittain itse. ”Olenpas minä taitava, pesin hampaat itse”.

Vanhemman ja lapsen vuorovaikutuksen laatu sekä lapsen kokemus sekä tulkinta tilanteesta vaikuttavat siihen, millaisen mielikuvan lapsi muovaa omaan minäänsä vanhemmastaan. Lapsen persoonallisuus ja hänen aiemmat kokemukset vaikuttavat myös tulkintaan. Olisi hyvän itsetunnon kannalta toivottavaa, että mielikuva vanhemmasta olisi turvallinen, kannustava, lohduttava, hellä ja rakastava. Tällöin lap-

si kokee voivansa luottaa itseensä, ja hän uskaltaa toimia sekä hän voi ja saa kokeilla erilaisia asioita pelkäämättä liikaa että hän on tuhma tai että hän toimii väärin.

Itsetunto, jonka perustana ovat totuudenmukainen näkemys itsestä sekä toisten ihmisten aito kunnioittaminen, on hyödyllinen ja tavoittelemisen arvoinen. Säännöt luovat turvallisuutta siitä, Jotkut lapset ovat temperamentiltaan sekä persoonaltaan vilkkaita ja omaehtoisempia, heidän kanssaan toimiessaan vanhemmat tarvitsevat ehdottomampia rajoja. Mikäli lapsi saa toteuttaa täydellisesti mielitekojaan, ilman rajoituksia, lapsen itsetunto saattaa kehittyä epätodenmukaiseksi. Lapsen täytyy kokea sopivassa määrin pettymyksiä, jotta hänelle kehittyisi kyky sietää kielteisiäkin tunteita. Lapsen täytyy oppia kunnioittamaan toisia ihmisiä, sillä ketään ei saa tahallaan kiusata eikä satuttaa. (Lastentarhanopettajaliitto 2013.)

2.3 Oppimisympäristö

Oppimisympäristön tarkoitus on luoda innostavia ja turvallisia leikki- ja oppimisympäristöjä. Lasten kehityksen havainnointi ja kehitystä tukevan toiminnan tarjoaminen ovat keskeisiä päiväkodinkasvatustoiminnassa. Päiväkotien oppimisympäristö on samanaikaisesti toiminnallinen, kulttuurinen ja fyysinen. Oleellista on pohtia, miten toimitaan fyysisesti ympäristössä ja millä tavoin tämä oppimisympäristö saadaan tukemaan lasten kehitystä. Hyvän oppimisympäristö tulee olla sellainen, jossa lapset itse voivat tutkia ympäröivää maailmaa ja he oppivat muodostamaan tällä tavoin aktiivisesti omaa kuvaa siitä. Lasten täytyy vapaasti voida ideoida, luoda ja käyttää mielikuviaan sekä ilmaista tunteitaan, ajatuksiaan, testata ideoitaan, ja ilmaista itseään kuvin, liikkuen tai musiikin avulla. Yhden lapsen, pienryhmissä toimiessa sekä koko lapsiryhmän toimintaa suunniteltaessa on tärkeää huomioida oppimisympäristöä. (Lastentarhanopettajaliitto 2013.)

Tutkiminen, havainnointi, kokeilu ja matkiminen on lasten tapa oppia. Arkiset tilanteet, yhdessä toimiminen sekä leikkiminen ovat oppimista. Aikuisen tehtävä on luoda sellainen toimintaympäristö, jossa lapsi voi turvallisesti tutkia, oppia kokeilemalla omia mahdollisuuksiaan. (Siren-Tiusanen & Tiusanen 2001, 77- 78.)

Hyvä oppimisympäristö takaa lapsille oppimista ja kehitystä tukevia kokemuksia toiminnoissaan turvallisessa ympäristössä. Suunnittelu ja toteutus tapahtuu läheisessä vuorovaikutussuhteessa aikuisten ja lasten välillä. Aikuisen tehtävänä on luoda luotettava, kodinomainen ympäristö, joka on kuitenkin tarpeeksi haasteellinen ja stimuloi lasta toimimaan. Tilojen ja välineiden käytöllä, kuten myös päivärhythmillä on merkitystä oppimisympäristöä luotaessa. Pienet lapset tarvitsevat toistoja ja säännönmukaisuutta oppiakseen ja sisäistääkseen asioita, mutta aikuisen ammattilaisen on myös osattava peilata käytännössä päiväkodin arkea kasvuympäristönä. Tärkeää on kokonaisuuden hahmottaminen ja lapsen tarpeiden määrittely pohtien ammattilaisen itsensä kykyä vastata oppimistarpeisiin. (Karila 2001, 282- 284.)

Päivähoidon laatua ilmentävänä seikkana pidetään lapsen ja aikuisen vuorovaikutussuhdetta. Aito kiinnostus lapsesta, rakkaus lapseen sekä myös kyky ymmärtää ja toimia lapsen kanssa on vuorovaikutusta. Pedagogisten menetelmien tunteminen lasten ikäkausien edetessä ja niiden käyttäminen sopivissa tilanteissa, päiväkodin arjessa, on toimintaa joka tapahtuu oppimisympäristössä. Kasvatukselliset tavoitteet ja periaatteet, joita on yhdessä vanhempien kanssa läpikäyty, on laadukasta varhaispedagogiikkaa parhaimmillaan. (Karila 2001, 284- 286.)

2.4 Kasvatuskumppanuus

Vanhempien ja kodin merkitys kiusaamisen ehkäisyssä on tärkeä. Kasvatuskumppanuus on kasvattajan ja vanhemman välinen luottamuksellinen suhde, jonka tavoitteena on lapsen kokonaisvaltainen ymmärtäminen, kuuleminen ja näkeminen. Kodin kasvatarvot heijastuvat lapseen, ja hänen tapansa kiinnittyä vertaisryhmään ja olla toimijana ryhmässä. Kiusaamisen ehkäisyssä edellytetään kasvatuskumppanuutta ja yhteisiä kasvatarvoja vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä. Lapsen kanssa toimiessa ollaan päivähoitossa asiakassuhteessa, ja vanhemmille on tärkeää saada tietoa lapsen roolista vertaisryhmässä. On myös merkityksellistä miten asioista vanhemmille puhutaan, se että päivähoiton henkilökunta ei tuomitse vaan kunnioittavasti keskustele vanhempien kanssa. Vanhemmat kokevat yhteiset arvo- ja kasvatust keskustelut päivähoiton henkilökunnan kanssa tärkeiksi.

Johdonmukaisilla säännöillä voidaan ehkäistä kiusaamista. Näitä sääntöjä voi päiväkodin henkilökunta ja vanhemmat yhdessä miettiä. Tällaisia sääntöjä on hyvä olla, sillä esimerkiksi lasten syntymäpäiväjuhlat on sellainen tapahtuma, mikä aiheuttaa kinaa päiväkodissa. Lapset ryhmässä saattavat kiristää kutsuilla ryhmän jäseniä, ja onkin syytä keskustella lasten kanssa onko kiristys hyvien tapojen mukaista, ja vanhempien kanssa siitä, miten kutsut jaetaan. Tällöin lapsi oivaltaa yhdessä laadittujen sääntöjen ja sopimusten mukaan, mikä on hyvien tapojen mukaista ja hänelle välittyy tunne yhteisistä arvoista, joissa jokaista ihmistä kunnioitetaan ja kaltoin kohteluun puututaan. (Kirves & Stoor-Grenner 2010, 46- 47.)

Yhteistyö vanhempien ja päivähoiton omahoitajan kanssa alkaa omahoitajan kotikäynnillä lapsen kotiin, tutustuen lapseen ja lapsen perheeseen. Tällä tavoin luodaan turvalliselle päivähoiton aloitukselle. Kodin ja päivähoiton yhteistyötä kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi, sillä tarkoituksena on luoda päivähoiton ja vanhempien välille vastavuoroinen vuorovaikutus-suhde. Omahoitaja luo suhteen vanhempiin, ja näiden keskinäinen tarkoitus on kasvattaa lasta yhteisesti. Avoi-

muus lapsen kehityksestä, kasvatuksesta ja hoidosta on keskeistä lapsen kasvatuskumppanuudessa.

Vanhemmilla ja lapsella on välillään tärkein ihmissuhde. Kasvatuskumppanuuden pyrkimys on lisätä vanhemman tietämystä lapsen kehitysvaiheista ja tarpeista, etenkin silloin jos perheen jaksaminen on vaakalaudalla, tai vanhemmuus on koe-tuksella. Kun lapsi aloittaa päivähoiton, on päivähoiton ammattilaisen tehtävänä antaa tietoa vanhemmille siitä, miten he voivat toimia tässä siirtymävaiheessa. Alan ammattilainen tukee vanhempaa tässä erittäin tärkeässä roolissa. Suhde vanhempiin luodaan ajan kanssa, ja on hyvin tärkeää kuunnella vanhempaa. Se, että ammattikasvattaja esittää kysymyksiä ja on kiinnostunut lapsen kehityksestä ja persoonallisuudesta luo vanhemmille tunteen, että päivähoitossa työskentelee ammattilainen. Omahoitajuuteen kuuluu myös palautteen antaminen, sillä ammattilainen havainnoi kaikkea hyvää lapsessa. Sen lisäksi omahoitaja tekee havaintoja lapsen ja vanhemman keskinäisestä vuorovaikutuksesta, ja hänellä on myös eettistä herkkyyttä tunnistaa mahdollisia puutteita ja tarjota lisätukea tarvittaessa. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan myös sitä, että ammattilainen ja vanhempi voivat yhdessä pohtia millaista apua lapsi tarvitsee ja mistä apua haetaan. Vanhemmilla ja kasvattajilla saattaa olla näkemyseroja, mutta aito vuorovaikutuksellinen suhde antaa tilaa molemmille pohtia asioita eri puolilta, ja tällöin ammattikasvattajan tärkeä tehtävä on olla kiinnostunut vanhempien näkökulmista. Ammattilainen ei näe omia näkökulmia ainoina oikeina, vaan hän arvostaa vanhempien näkökulmia ja on aidosti kiinnostunut lapsesta ja tämän kasvuympäristöstä. Asioiden yhdessä pohtiminen, sekä yhteisten yksilöllisten ja lapsilähtöisten tavoitteiden pohtiminen, sekä vaihtoehtoisten toimintatapojen etsiminen on hyvän kasvatuskumppanuuden edellytys. (Kanninen & Sigfrids 2012, 133-135.)

Omahoitajuus merkitsee lapselle paljon, sillä hänelle välittyy tunne, että kaikki jotka hänen kanssaan toimivat tekevät sitä yhteisesti hänen itsensä vuoksi, hänen hyvinvointinsa parhaaksi. (Kanninen ym. 2012, 137.)

3 KIUSAAMINEN

Peter-Paul Heineman kirjoitti jo vuonna 1960 ensimmäisen koulukiusaamista käsittelevän kirjoituksen Dagens Nyheter nimiseen lehteen. Heineman toi artikkelissa esille kiusaamisen jokapäiväisessä elämässä, mutta ei aihetta, miksi kiusaamista tapahtuu. Tämän jälkeen tutkijat Dan Olweus, Zelma Fors ja Anatol Pikas alkoivat tutkia, mikä on yleisin syy koulukiusaamiselle. He eivät kuitenkaan löytäneet minkäänlaista vastausta, koska jokainen kiusaamistapaus on erilainen. Tämän tutkimuksen jälkeen on kehitelty ennaltaehkäiseviä malleja kiusaamiselle, kuten Kamratstödjure, Farstamodellen, Gemensamt bekymmermetoden, Olweysmetoden, Projekt Charlie ja Lions Quest. Esille on kuitenkin noussut, että paras mahdollinen apu kiusaamistilanteisiin on aikuisen aktiivinen vaikuttaminen asiaan jo varhaisessa vaiheessa. (Thors, C 2007, 47.)

”Henkilö on kiusattu, kun hän toistuvia kertoja ja tietyn ajan sisällä joutuu negatiivisten tekojen kohteeksi yhden tai useamman henkilön toimesta.”
(Kirves ym. 2010, 34.)

Suomalainen professori Christina Salmivalli (2005) on määritellyt kiusaamiseksi näin:

”Kiusaamista on se, kun yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti paha mieltä. Tekijöinä on joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua.”

Tarvitsemme näitä määritelmiä hahmottaaksemme uhkan joka kohdistuu lapsen terveelle kehitykselle, sillä esimerkiksi aggressiivisen normatiivisen käyttäytymisen erottaminen kiusaamisesta voi olla hankalaa. Kielteistä tekoa voidaan kutsua kiusaamiseksi vain jos sen teon tarkoitus on tuottaa harmia ja paha mieltä uhrille. Pääpiirteiltään kiusaaminen on toistuvaa, tietoista, vallankäyttöä ja ryhmäilmiönä esiintyvää. (Repo 2013, 36- 38.) Laura Repo luennoi keväällä 2013 Vaasassa ja

toi esille, että on tärkeää löytää yhteinen ymmärrys kiusaamisen määritelmästä, jotta kiusaamista voidaan ehkäistä ja siihen osataan puuttua. (Repo 2013.)

Kiusaaminen sanana on vähättelevä, sillä kiusaamisen tavoitteena on toisen nöyryyttäminen ja häpäisy. Tämän vuoksi olisi parempi puhua väkivallasta. Kiusaamista ei saa vähätellä, eivätkä aikuiset saa pyytää lasta olemaan välittämättä kiusaamisesta. Kiusaamisen syytä ei myöskään saa etsiä lapsesta itsestään. Aikuisen silmissä asia voi olla pieni, mutta lapselle se voi olla todella suuri, kun puhutaan kiusaamisesta. Lapselle on annettava oikeus kokea mielipahaa ja hänen on saatava tuntee, ettei vika ole hänessä vaan, että muut tekevät väärin häntä kohtaan. (Mannerheimin lastensuojeluliitto jäsenlehti 2013.)

Kiusattuja jaetaan termein uhrit ja uhriutujat. Uhriutuja tarkoittaa sitä, että jättäytyessään uhriksi, he ikään kuin tekevät sen suojellakseen itseään ahdingossa, se on heille selviytymiskeino elämässä. Yhteisössä eläminen on rikkonut moraalikäsitystä, siitä miten voi toiselle ihmiselle sanoa tai tehdä. Kukaan ei synny kiusatuksi tai uhriksi, vaan olosuhteiden muuttuessa heidän käytöksensä ovat muovautuneet.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton vanhempainpuhelimeen tuli vuonna 2007 tuli vanhemmilta yhteydenottoja koskien vanhempien huolia lapsistaan. Tyttölasten vanhempien huolina nousi esille mm. uhmakkuus ja keskittymispulmat, kun taas poikalasten vanhempien huolenaiheeksi nousi: kiusaaminen, kaverisuhteet ja heikko pettymyksensietokyky. Nämä keskinäiset tulokset olivat hyvin erilaiset. On erittäin tärkeää tiedostaa se, että jos lapsi saa leiman, että hän on kiusattu, niin jatkossakin häneen suhtaudutaan kuten kiusattuun. Lapsen oma minä jää tuon leiman alle, hänelle ei jää muuta mahdollisuutta kuin alistua kiusatun rooliin, vaikka hän ei enää kokisi kiusaamista osakseen. (Särkelä 2008, 168- 170.)

Kiusaaminen voi olla suoraa tai epäsuoraa. Se voi olla fyysistä, sanallista tai henkistä kiusaamista. Kiusaaja on jollain osa-alueella vahvempi kuin uhri mm. fyysiseltä olemukseltaan, kielellisesti, vanhempi tms. Epäsuorassa kiusaamistilanteessa uhri jätetään ryhmän ulkopuolelle, levitetään juoruja, panetellaan jne., kun taas

suorassa kiusaamistilanteessa tämä sama tehdään päin naamaa. Fyysisessä kiusaamisessa uhria lyödään, potkitaan, nipistellään. Sanallisessa kiusaamisessa haukutaan, nimitellään, hännätään. Henkinen kiusaamismuoto pitää sisällään kiristystä, uhkailua ja manipulointia. (Repo 2013, 74.)

Kiusaamisen ehkäisyllä voidaan vaikuttaa lasten hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa sekä myöhemmin koulumaailmassa. Sosiaalisten taitojen harjoittelu ja vuorovaikutustaitojen opettaminen ovat olennainen osa kasvatustyötä. Hyvin opitut sosiaaliset taidot sekä empatiakyky vaikuttavat positiivisesti lapsen hyvinvointiin, ja kantaa hedelmää kouluun ja myöhemmin jopa työelämään siirryttäessä. (Repo 2013, 14.)

3.2 Kiusaamisen ja konfliktin ero

Erimielisyys, riita tai kiista on aina vähintään kahden ihmisen välinen konflikti. Kun määritellään konfliktia, on tärkeää tiedostaa yhteen sovittamattomat pyrkimykset ja erilaiset keinot, joita käytetään tehdäkseen vaikutuksen toisen ihmisen käyttäytymiseen. Kun tarkemmin halutaan määritellä konfliktia, kyseessä on tilanne, jossa yksi lapsi tahtomattaan tai tarkoituksellisesti tekee tai sanoo jotain, jota toinen lapsi vastustaa teoin tai sanoin, ja jota vuorostaan ensimmäinen lapsi vastustaa. (Hännikäinen 2001, 117.)

Lapset toimivat toistensa kanssa enemmän sovussa kuin riidoissa, mutta aina ei voida välttyä joutumasta konfliktiin toisten kanssa. Tutkimusten mukaan pienten lasten leikkiin päiväkodissa sisältyy keskimääriin viidestä kahdeksaan konfliktia tunnissa, mutta ne ovat tavallisesti kestoltaan lyhyitä. Konfliktien syynä on yleensä pienillä lapsilla kiista leluista sekä leikkiä osallistumisesta. Yleensä he haluavat samaistua toiseen lapseen, tehdä kuten hän, leikkiä samalla lelulla. Kyse ei siis ole itsekkyydestä.

Konflikteja voidaan luokitella kolmeen eri ryhmään: kriisi, erimielisyys ja huono onni-tilanne. Kriisi-tilanteessa lapsi kokee voimakkaita negatiivisia tunteita, hän saattaa huutaa, itkeä ja jopa lyödä. Lapsi takertuu, tilanne lukkiutuu. Myös erimielisyys-tilanteessa saattaa esiintyä huitomista ja lyömistä, mutta tilanne ei riistäydä käsistä. Huono onni-tilanteessa yhteydenotot ovat hetkellisiä ja tilanne ratkaistaan nopeasti.

Alle kolmivuotiailla lapsilla konfliktit syntyvät leikkitarvotteista, leikkiin osallistumisesta ja leikkialasta. Tämän ikäisille lapsille ei riitä, että he saavat haltuunsa tietyn esineen, vaan syynä on pikemminkin se, että he haluavat tutkia, käsitellä ja käyttää juuri sitä esinettä. Heillä on suuri tarve samaistua toiseen. Lapsi tahtoo omimalla tavaroita ja leikkialoilla luomaan ympärilleen järjestystä ja turvallisuutta. Kun lasten vuorovaikutustaidot eivät ole kehittyneet vahvoiksi, syntyy konflikteja.

Leikkialojen rakenteella, samoin kuin ryhmäoilla, päiväoajestyksellä ja säännöillä on vaikutusta konfliktien syntyyn. Mutta on äärimmäisen tärkeää huomata, että myös kasvattajan pedagoginen toiminta vaikuttaa konfliktien syntyyn ja ratkaisuihin. Myös lapsilla saattaa olla huonoja päiviä, päiviä jolloin väsyttää ja kiukuttaa, silloin on hyvin todennäköistä että lapsilla esiintyy konflikteja. (Hännikäinen 2001, 120- 121.)

Kiusaaminen on toimintaa, jossa kiusattu uhri joutuu toistuvia kertoja ja tietyn ajan sisällä negatiivisten tekojen kohteeksi yhden tai useamman henkilön toimesta. Kiusaaminen on toimintaa, jota tapahtuu usein, ja tilanteessa voi havaita uhrin ja tekijän välisen epätasapainon. (Kirves ym. 2010, 6.)

3.3 Kiusaamisen syitä

Kiusaamalla muita kiusaaja hakee asemaa ryhmässä. Taustalla saattaa olla pelko siitä, onko hänellä itsellään ystäviä vai jääkö hän yksin. Kiusaajalla voi olla kokemus tai pelko siitä, ettei häntä arvosteta ryhmän jäsenenä. Kiusaaja ja kiusattu

ovat aivan tavallisia lapsia. Ulkonäkö, käyttäytyminen, sairaus, vamma, etnisyys, uskonto, nolo tapahtuma tai jopa perheeseen liittyvä ominaisuus saattaa aiheuttaa kiusatuksi tulemisen. Toisinaan taas ei ole havaittavissa mitään erityistä syytä, vaan kiusaaja keksii syyn. Erilaisuus muista tuottaa usein kiusaamisen synnyn. Kyse on vallankäytöstä, jossa kiusattu halutaan eristää yhteisöstä ja sosiaalisista suhteista. (Hamarus 2012, 44.)

3.4 Miten lapset kiusaavat

Kiusaamista käsittelevässä kirjallisuudessa kiusaaminen jaetaan yleensä suoraan ja epäsuoraan kiusaamiseen. Suoraksi kiusaamiseksi voidaan mieltää esimerkiksi haukkuminen, lyöminen tai potkiminen. Näin tehdessään kiusaaja osoittaa kielteiset tekonsa siis suoraan uhriin. Epäsuora kiusaaminen puolestaan ilmenee esimerkiksi juorujen levittämisenä, selän takana puhumisena tai porukan ulkopuolelle sulkemisena. Tällöin saatetaan myös käyttää termiä relationaalinen aggressio tai relationaalinen kiusaaminen, jossa on tarkoituksena uhrin ihmissuhteiden vahingoittaminen. Kiusaamisesta voidaan puhua myös muilla tavoin, kuten fyysinen, psyykkinen tai verbaalinen kiusaaminen. (Repo 2013, 74.)

Taulukossa 1 on jaoteltu kiusaamistilanteissa esiintyviä kiusaamisen muotoja.

Taulukko 1. Kiusaamisen ilmenemismuodot. (Kirves ym. 2010, 18- 19.)

SANALLINEN KIUUSAAMINEN (suora kiusaaminen)	FYYSINEN KIUUSAAMINEN (suora kiusaaminen)	PSYKKINEN KIUUSAAMINEN (epäsuora kiusaaminen)
<ul style="list-style-type: none"> • Haukkuminen • Nimittely • Härnääminen • Lällättäminen • Vaatteiden, hiusten ym. kommentointi • Selän takana puhuminen • Puhumatta jättäminen (murjottaminen) 	<ul style="list-style-type: none"> • Lyöminen • Potkiminen • Kamppaaminen • Esteenä oleminen • Vaatteiden repiminen • Nipistely • Kivien ja hiekan heittäminen • Leikkien sotkeminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Uhkailu • Manipulointi • Kiristäminen • Ilveily, ilmeily • Poissulkeminen • Leikin sääntöjen muuttaminen • Selän takana puhuminen

Kirveen ja Stoor-Grennerin (2010) mukaan kiusaamista esiintyy eniten vapaan leikin aikana, jolloin lapset leikkivät vapaasti ilman ohjausta joko sisällä tai ulkona. Heidän mukaansa kiusaamista tapahtuu myös aikuisen läsnä ollessa aamukoontumisissa sekä lepohetkillä.

3.5 Sukupuolten väliset erot kiusaamisessa

Monissa tutkimuksissa on osoitettu, että pojat kiusaavat tyttöjä enemmän, mutta ovat lähes yhtä usein myös uhrina. Kuusivuotiaina tytöt ovat poikia enemmän kiusaamisen uhreina. (Kirves & Stoor- Grenner 2010, 37; Repo 2013, 80.)

Yleisesti on ajateltu poikien käyttävän enemmän suoria kiusaamisen muotoja ja heidän välistensä konfliktien on kuviteltu olevan suurempia ja avoimempia kuin tyttöjen, joiden on syytetty olevan kieroja ja taitavia psyykkisen eli epäsuoran kiusaamisen käyttäjiä. Tutkimustulokset ovat osittain kuitenkin sitä mieltä, että pojat käyttävät epäsuoria kiusaamismuotoja siinä missä tytötkin. Salmivalli ja Kaukia-

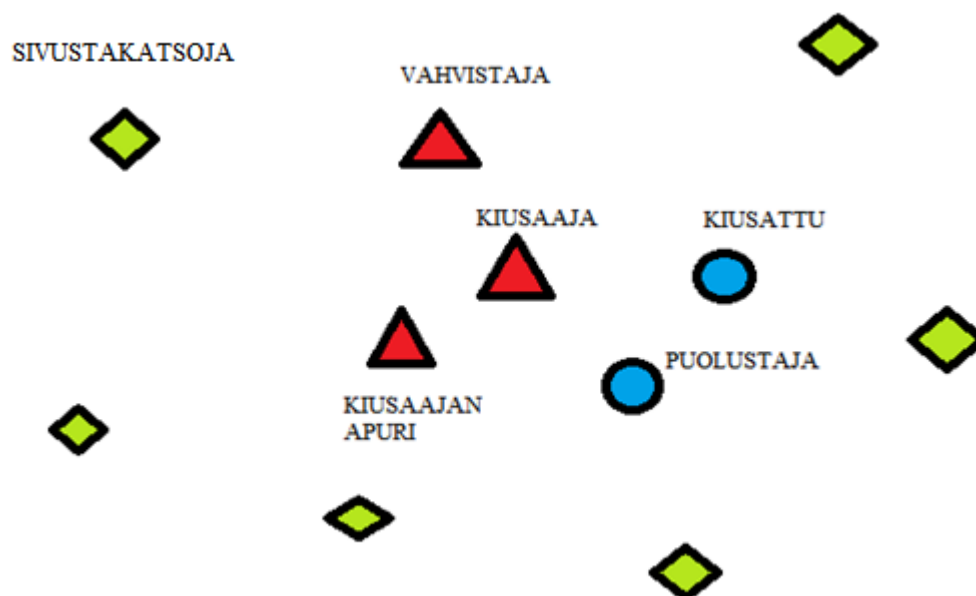
nen (2004) lähtivät eräässä tutkimuksessaan hakemaan vastausta väitteeseen, jossa tytöt kiusaavat epäsuorasti kieroilemalla ja pojat puolestaan käyttävät suoraa kiusaamisen muotoa. Heidän tutkimustensa mukaan pojat käyttivät keskimäärin tyttöjä aggressiivisemmin sekä suoraa, että epäsuoraa aggressiota. Tutkijat löysivät kuitenkin joukosta pienen määrän tyttöjä, jotka käyttivät epäsuoraa aggressiota selvästi suoraa aggressiota useammin. Salmivallin ja Kaukiaisen mukaan vastauksista ei kuitenkaan voitu suoraan päätellä, että epäsuora kiusaaminen olisi yleisempää tyttöjen keskuudessa. (Repo 2013, 80).

Tekemässään tutkimuksessa Repo (2010) vahvistaa, että tytöt käyttivät ja heihin myös kohdistui erilaisia psyykkisen kiusaamisen muotoja kuten kiristämistä, manipulointia, selän takana puhumista ja poissulkemista, poikia enemmän. Vastavasti pojat käyttivät ja heihin kohdistui selvästi tyttöjä enemmän fyysisen kiusaamisen muotoja, kuten tönimistä, potkimista ja lyömistä. Sanallista kiusaamista, kuten lällättelyä ja haukkumista esiintyi puolestaan yhtä paljon sekä tyttöjen, että poikien keskuudessa.

3.6 Roolit kiusaamistilanteissa

Kiusaamistilanteissa on kiusaajan ja kiusatun lisäksi myös muita rooleja. Taulukossa 2 on kuvattu kiusaamistilanteissa esiintyviä rooleja.

Taulukko 2. Roolit kiusaamistilanteessa. (Repo 2013.)

Taulukossa on kuvattu punaisella kolmiolla kiusaajan lisäksi apuri, joka ei aloita kiusaamista, mutta menee helposti mukaan tilanteeseen kiusaajan avuksi. Kolmas punainen kolmio kuvastaa vahvistajaa, joka saattaa nauraa ja kannustaa kiusaajaa kiusaamaan lisää. Vihreällä kuviolla on kuvattu sivustakatsojat, jotka näkevät tilanteen, mutta pysyttelevät hiljaa taustalla. Sivusta katsoja saattaa pelätä joutuvansa itse kiusauksen kohteeksi, mutta vaietessaan huomaamattaan hyväksyy ja osallistuu kiusaamiseen. Sinisellä ympyrällä on taulukossa kuvattu puolustaja, joka puolestaan on kiusatun puolella ja yrittää lopettaa kiusaamisen. (Nuorten netti, 2013.)

Kiusaamisen on todettu olevan ryhmäilmiö, mutta sitä miten tuo ilmiö lähtee kehittymään, ei ole juurikaan tutkittu. Aikaisemmin tehtyjen tutkimusten mukaan pienten lasten keskuudessa esiintyvät roolit eivät ole vielä helposti tunnistettavissa. Kiusaaja ja kiusaajat kyllä tunnistetaan, mutta muut roolit jäävät huomaamatta. Salmivallin (2005) tekemän tutkimuksen mukaan uhria puolustetaan sitä enemmän, mitä pienemmistä lapsista on kyse. Iän karttuessa uhrin puolustajien määrä siis pienenee. Asiasta on kuitenkin olemassa hyvin vähän tutkimustietoa alle kouluikäisten lasten parissa, eikä tiedetä tuleeko ryhmäilmiön luonne mukaan myöhemmässä vaiheessa ja onko kiusaaminen varhaisessa vaiheessa ainoastaan kahden lapsen välistä. (Repo 2013, 78.)

Repo selvitti (2010) tutkimuksessaan löytyykö tiettyjä rooleja 3-6-vuotiaiden lasten parista. Tutkimuksen mukaan yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että kaikkia rooleja esiintyi myös pienten lasten parissa.

Päiväkodissa kiusaamiseen liittyvät roolit ovat havaittavissa jo 3-6-vuotiaiden lasten parissa. Ryhmäilmiön luonne nousee esille erityisesti silloin, kun kyseessä on suuri, poikavoittoinen ryhmä. Tällöin kiusaajan ympärille kerääntyy vahvistajia, koska tutkimuksen mukaan ryhmissä, joissa oli enemmän poikia oli myös enemmän kiusaamisen vahvistajia. Uutta on, että rooleja tunnistetaan ja niitä löydetään jo päiväkotiryhmistäkin. Kiusaaminen ryhmäilmiönä juontaa juurensa jo päiväkotitienkin, joka vaikuttaa tapaan, miten kiusaamiseen tulee puuttua ja miten sitä ehkäistään pienten lasten keskuudessa. (Repo 2013,79.)

3.7 Kiusaamisen vaikutukset

Kiusaamisen on todettu olevan vakava riskitekijä lapsen terveille kasvu- ja kehitykselle. Kiusaamisessa on kyse vuorovaikutussuhteesta, joka ajan kuluessa muuttuu koko ajan vihamielisemmäksi ja epätasavertaisemmaksi. Tällöin toisen osapuolen toimintamahdollisuudet kapenevat ja ajan mittaan kiusatuksi joutuneen

ihmisarvo ryhmässä kyseenalaistuu, jolloin vähitellen koetaan kiusaamisen kohde jopa itse syypääksi itseensä kohdistuvaan negatiiviseen käytökseen. Vuodesta toiseen jatkunut kiusaaminen, jossa uhri eristetään ryhmän ulkopuolelle, hänen toimintamahdollisuutensa evätään ja hänen ihmisarvonsa kyseenalaistetaan, on hyvin traumatisoiva tilanne. (Repo 2013, 14.)

Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu kiusattujen lasten kokevan myöhemmin elämässään muita herkemmin itsetuntonsa heikoksi ja heillä esiintyy muita useammin ahdistuneisuutta, masennusta sekä itse tuhoisia ajatuksia. Lapset puolestaan, jotka kiusaavat muita on kasvanut riski epäsosiaaliseen käytökseen myöhemmin elämässään, kuten päihteiden käyttöön, rikoksiin ja näin ollen syrjäytymiseen muusta yhteiskunnasta. (Repo 2013, 14.)

Kiusauksen uhriksi joutunut lapsi tai nuori samoin kuin kiusaaja itse voi kärsiä kiusaamisesta sen loputtuakin. Peruskoulussa koettu kiusaaminen on myöhemmin nousta esille masennuksena ja ahdistuksena, jonka syytä on nuoren itsensäkin vaikea ymmärtää. Myös opiskelumotivaatio saattaa heiketä, eikä nuori jaksakaan käydä koulua. Tutkimustietoa siitä, kuinka monen nuoren masennuksen taustalla on kokemuksia kiusaamisesta, ei ole olemassa. Kiusaaminen kuitenkin on yksi syrjäytymistä ja pahoinvointia aiheuttava tekijä. (Hamarus 2012, 93.)

Kiusaamisen on todettu vaikuttavan myös kiusattujen fyysiseen terveyteen erilaisina psykosomaattisina stressioireina kuten kiputiloina ja yleisenä sairasteluna, nukkumisvaikeuksina ja yökasteluna sekä syömishäiriöinä (MLL 2013).

Kiusaamisen uhriksi joutuneella päätöksenteko ja toimintakyky heikkenevät, jolloin kiusattu pystyy harvoin itse puuttumaan kiusaamiseen. Kiusaamiseen liittyy häpeää ja syyllisyyttä, joiden vuoksi kiusattu lamaantuu. Sosiaaliset suhteet ja läheisten tuki on ehdottoman tärkeää. (Hamarus 2012, 94.)

Kiusaaminen voi vaikuttaa myös luottamukseen, jolloin on vaikea uskoa jonkun olevan luottamuksen arvoinen, kun kiusaamisen aikana on joutunut jatkuvasti pe-

tetyksi. Tämän vuoksi kiusattu pitää mieluummin etäisyyttä kuin asettaa itsensä alttiiksi mahdolliselle torjunnalle. Kiusattu saattaa kokea ahdistavana mennä paikkoihin, joissa voi tavata entisiä kiusaajiaan. (Hamarus 2012, 94.)

Lapsen tai nuoren asema kaveriporukassa muovaa pitkälti lapsen itsetuntoa. Ikätoverit peilaavat lapselle sitä, millainen hän on. Peilistä heijastuvan kuvan ollessa kielteinen lapsi alkaa nähdä itsessään vain negatiiviset puolet. Jokaiselle lapselle tulisi kertoa, mitä seurauksia henkiselällä väkivallalla ja ryhmän ulkopuolelle jättämisellä on. Torjutuksi tuleminen, henkisen väkivallan kokeminen ja muiden seurasta pois jättäminen ovat musertavia kokemuksia kasvavalle lapselle, eikä lapsi selviä niistä ilman aikuisen apua. (Mannerheimin lastensuojeluliitto jäsenlehti 2013.)

3.8 Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja puuttuminen

Vaikka perusopetuslaki määrittelee hyvin vahvasti, että koulun täytyy olla paikana turvallinen jokaiselle, niin kuitenkin laissa ei kuitenkaan ole säännöksiä millä tavoin, kenellä on vastuu puuttua ja missä määrin on puututtava kiusaamiseen. (Mäntylä 2013.)

Kiusaamisen määrittely on hallitusneuvos Janne Öbergin mielestä vaikeaa, sillä lainsäädännössä ei kiusaamisen määritelmää avata. On vain suunnitelma, joka osaltaan suojaavat turvallista oppimisympäristöä ja kiusaamisen torjuntaa. Lapsen suojaamista väkivallalta, kiusaamiselta sekä häirinnältä tulisi täsmentää. (Pohjalainen 2013.)

Mannerheimin lastensuojeluliitto ja Folkhälsan ovat laatineet yhdessä suosituksen, jonka mukaan myös varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön olisi suotavaa laatia kirjallinen suunnitelma siitä, miten lapset suojataan kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta. (Repo 2013, 94.)

Suunnitelmaa tehdessä sen yksi tärkeä osa on kirjata ylös, miten kiusaamistilanteisiin voidaan puuttua johdonmukaisesti. Pienten lasten parissa kiusaamistilanteisiin puuttuminen käy vielä melko helposti ja sillä on vaikutusta kiusaamistilanteiden vähentämiseksi. Alle kouluikäisten lasten kiusaamistilanteet eivät ole jatkuneet vielä vuosia, lasten sosiaaliset suhteet eivät ole vielä monimutkaisia kuten kouluikäisten lasten eivätkä kiusaamiseen liittyvät roolit ole vielä kovinkaan pysyviä. Pienten lasten identiteetti ei ole ehtinyt vielä muodostua kiusaajaksi tai kiusatuksi, joten aikuinen pystyy vielä vaikuttamaan tähän asiaan. Pieni lapsi luottaa aikuisen apuun ja siksi aikuisen rooli on pienelle lapselle merkittävä. Aikuinen, joka on taitava ja empaattinen saa pienet lapset avautumaan herkästi asioistaan ja näin tilanteet tulevat aikuisen tietoon. On tärkeää, että kaikkiin lasten välisiin riitoihin ja konflikteihin puututaan. Keinot, joilla tilanteisiin puututaan eroavat toisistaan tilanteen mukaan, koska jokainen kiusaamis- ja konfliktitilanne lasten välillä on erilainen. Ohjetta tai ratkaisumallia, joka sopisi kaikkiin kiusaamistilanteisiin, on vaikeaa laatia. Tämän vuoksi oikeanlainen toimintatapa edellyttääkin lasten tuntemista ja tilanteiden havainnointia. Kiusaamisen vastaista suunnitelmaa tehdessä on tärkeää luoda sellainen rakenne, että kaikki osapuolet osaavat toimia kiusaamistilanteen noustessa esiin. Vanhempien on tärkeää tietää, keneen he voivat ottaa yhteyttä, miten päivähoidon henkilökunta aikoo puuttua kiusaamistilanteeseen, miten vanhempia informoidaan, mikä on vanhempien rooli tilanteen selvittämisessä ja miten tilannetta seurataan jatkossa. (Kirves ym. 2010, 19- 20.)

Kiusaamistilanteiden ja riitojen ratkaiseminen tapahtuu eritavalla, koska kiusaamistilanteessa tapahtuu vallankäyttöä, jolloin uhri ei pysty puolustamaan itseään. Tärkeää on, että kiusaamismekanismit ovat aikuiselle tuttuja ja hän havainnoi tilanteita siten, että pystyy arvioimaan, milloin on kyseessä kiusaaminen ja, milloin taas tasavertaiset lapset riitelevät keskenään. Ensimmäisenä kiusaamistilanteeseen saapuvan aikuisen on arvioitava jokainen tilanne erikseen. Mikäli kaksi tasavertaista lasta riitelevät, se saattaa olla hyvä tilaisuus sosiaalisten tilanteiden harjoittelemiseksi. Tilanteessa voidaan harjoitella kompromissin tekemistä, sitä miten toisen mielipide huomioidaan tai miten oma mielipide saadaan tuoduksi esille.

Tällöin aikuinen voi pysytellä taka-alalla ja seurata tilannetta hieman kauempaa. Mikäli kyseessä on kiusaamistilanne, on aikuisen vastuulla tilanteen kunnollinen selvittäminen ja seurannan järjestäminen. (Kirves ym. 2010, 20.)

Kiusaamistilanteiden äärellä lasta ei saa leimata uhriksi tai kiusaajaksi, sillä nämä roolit määrittelevät lapsen identiteettiä. Kovat rangaistukset eivät ole oleellisia kiusaamistilanteita selvittäessä, koska ne synnyttävät enemmän kiusaamista. Tärkeää olisi nähdä kiusaamisen ehkäisy osana arjen laadukasta peruspedagogiikkaa.

3.8.1 Osallisuuden vahvistaminen

Yhteenkuuluvuuden tunne vähentää kiusaamista. Positiivinen ilmapiiri ja yhteenkuuluvuuden tunne ehkäisee tutkimusten mukaan kiusaamista ja vaikeuttaa jopa kiusaamisen alkamista. Se, että lapsi tietää paikkansa ryhmän jäsenenä luo yhteenkuuluvuuden tunnetta ja lisää me-henkeä. Kiusaamis- ja konfliktitilanteista tulisi puhua enemmän ja avoimemmin. Lapsille pitäisi välittyä tunne siitä, että hän voi vaikeistakin asioista puhua, oli niissä kysymys kiusaamisesta tai ei. Aikuisen tulisikin enemmän kehottaa lapsia kertomaan tuntemuksistaan. Asioista puhuminen on helpompaa, kun lapset ottavat vastuuta toisistaan ja ryhmässä on hyvä avoin ilmapiiri. Aikuisen tehtävänä tukea lasta tässä vertaisryhmässä. (Kirves ym. 2010, 47.)

4 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, tapahtuuko päiväkodissa kiusaamista, mikä on kiusaamista, minkä ikäisenä kiusaaminen aloitetaan, miten henkilökunta puuttuu kiusaamiseen, miten vastuu kiusaamistilanteissa jakautuu ja onko varhaisella puuttumisella vaikutusta kiusaamisen jatkumiseen kouluiässä. Tarkastelimme asiaa vanhempien näkökulmasta.

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, koska koimme sen parhaaksi vaihtoehdoksi sekä vanhempien, että itsemme kannalta. Mikäli olisimme lähteneet haastattelemaan vanhempia, olisi aikataulujen yhteensovittaminen ollut mahdoton tehtävä.

Tutkimus suoritettiin kahdessa päiväkodissa olevien lasten vanhemmille. Toinen tutkimuksen kohdeorganisaatio sijaitsee Kauhajoella ja toinen Mustasaarella. Kauhajoella kyselylomakkeita jaettiin 45, joista 19 palautui ja Mustasaarella 52, joista 24 vastaajaa palautti lomakkeen määräpäivään mennessä. Vastausaikaa vanhemmilla oli noin 2 viikkoa ja kysely suoritettiin anonyymisti.

Tutkimuksessa käytimme sekä kvalitatiivista (laadullinen) että kvantitatiivista (määrällinen) tutkimusmenetelmää.

4.1 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus vastaa ensisijaisesti kysymyksiin miksi, millainen ja miten. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa siis ymmärrettävää tietoa ihmisten, kuluttajien ja asiakkaiden näkökulmasta. Kvalitatiivinen tutkimus on erityisen hyödyllinen silloin, kun on tarve saada tietoa asioista, joita ei tiedetä tai tunneta erityisen hyvin tai silloin, kun kyseessä on jokin monimutkainen prosessi. (Inspirans 2013.)

4.2 Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä

Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen tarkoituksena on saada yleistä ja yleistettävissä olevaa tietoa, joka rakentuu empiirisen tietoteorian lähtökohdista. Määrällinen yleinen sekä yleistettävissä oleva tieto on vaatimuksiltaan tilastollis-matemaattinen ja siinä tietoa käsitellään tilastollisina yksiköinä, joista eri menetelmin karsitaan pois kaikki subjektiiviseen tulkintaan viittaavat seikat. Määrällisen tutkimuksen peruskäsitteitä ovat tilastoyksikkö, otos ja näyte.

Määrällistä tutkimusta edustaa esimerkiksi keskiarvon käsite, joka osoittaa miten koko aineiston kohteet keskimäärin asettuvat ja millä tavoin yksittäistä havaintoa voidaan tarkastella suhteessa koko joukkoon. (Virtuaali ammattikorkeakoulu 2012.)

5 TUTKIMUKSEN ANALYSOINTI

Mustasaaren kunnalta ja Kauhajoen kaupungilta pyydettiin kirjallinen lupa suorittaa tutkimus yhdessä mustasaarelaisessa ja yhdessä kauhajokisessa päiväkodissa. Anomukseen liitettiin mukaan valmis kyselylomake ja tutkimussuunnitelma. Mustasaarelaisessa päiväkodissa kyselylomakkeita jaettiin 52 ja Kauhajokisessa päiväkodissa 45. Kyselylomakkeen täyttämiseen oli varattu aikaa noin kaksi viikkoa. Kysymykset muotoiltiin siten, että vanhempien oli helppo vastata kysymyksiin. Mustasaarelaisista 24 palautti kyselylomakkeen ja Kauhajoelta lomakkeita palautui 19. Mustasaareissa vastausprosentti oli 46,15 (24 vanhempaa 52:sta) ja Kauhajoella 42,2 (19 vanhempaa 45:stä).

Taulukossa 3 ja 4 on kuvattu tutkimuksen kohteena olevien Kauhajokisten ja Mustasaarelaisien lasten ikä- ja sukupuolijakauma.

Taulukko 3. Tutkimuksen kohteena olevien lasten ikä- ja sukupuolijakauma (Kauhajoki)

Kauhajoki			
IKÄ	TYTÖT	POJAT	Yhteensä
2-vuotiaat	2	1	3
3-vuotiaat	3	2	5
4-vuotiaat	1	4	5
5-vuotiaat	3	3	6
YHTEENSÄ	9	10	19

Kauhajoella kyselyyn vastanneiden vanhempien lapset olivat iältään 2-5-vuotiaita. Lapsista yhdeksän (47,4 %) oli tyttöjä ja poikia oli kymmenen (52,6 %). Yhteensä vastanneita oli 19.

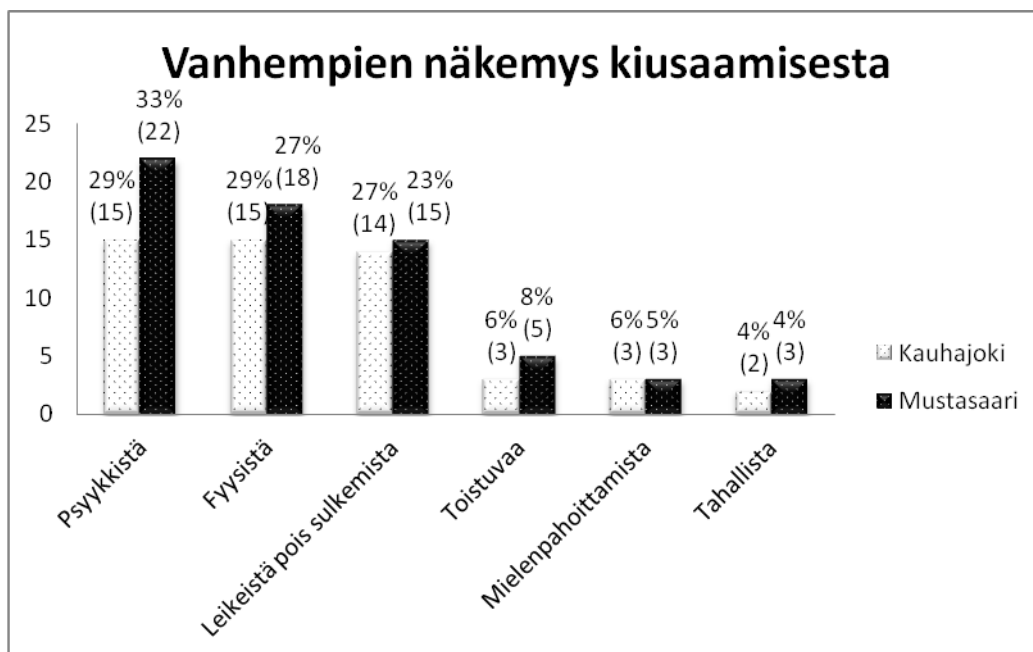
Taulukko 4. Tutkimuksen kohteena olevien lasten ikä- ja sukupuolijakauma (Mustasaari)

Mustasaari			
IKÄ	TYTÖT	POJAT	Yhteensä
4-vuotiaat	1	0	1
5-vuotiaat	1	2	3
6-vuotiaat	3	10	13
7-vuotiaat	1	3	4
Määrittelemätön	2	1	3
YHTEENSÄ	8	16	24

Mustasaassa kyselyyn vastanneiden vanhempien lapset olivat iältään 4-7-vuotiaita. Lapsista kahdeksan (33,3 %) oli tyttöjä ja poikia oli 16 (66,7 %). Yhteensä vastanneita oli 24.

5.1 Vanhempien näkemyksiä kiusaamisesta

Kuviossa 1 on kuvattu Kauhajokisten ja Mustasaarelaisten vanhempien näkemyksiä siitä, mitä kiusaaminen heidän mielestään tarkoittaa.

Kuvio 1. Vanhempien näkemyksiä kiusaamisesta.

Vanhemmilta kysyttiin, mitä kiusaaminen heidän mielestään tarkoittaa. Vastauksia saimme 43 kappaletta. Mustasaaren päiväkodista vastauksia tuli 24 kappaletta ja Kauhajoelta 19 kappaletta. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki Kauhajoen ja Mustasaaren vastaajista.

Kauhajoella vastaajista 15 (29 %) koki kiusaamisen psyykkiseksi toiminnaksi eli lällättämiseksi, uhkailuksi, haukkumiseksi ja nauramiseksi. Mustasaarella vastaajien määrä oli 22 (33 %). Kauhajoen vastaajista 15 (29 %) oli sitä mieltä, että kiusaaminen on fyysistä toimintaa, kuten lyömistä, potkimista, tönimistä ja nipistelyä. Mustasaarella puolestaan 18 (27 %) koki kiusaamisen olevan fyysistä toimintaa. Kauhajoen vastaajista 14 (27 %) ja Mustasaaren vastaajista 15 (23 %) piti kiusaamisena leikeistä poissulkemista, leikkien sotkemista sekä syrjintää. Kauha-

joella vastaajista kolme (5 %) koki kiusaamisen olevan toistuvaa toimintaa ja Mustasaassa vastaajista viisi (8 %) koki samoin. Kauhajoella kolme (6 %) koki kiusaamisen olevan mielenpahoittamista, samoin kokivat vastaajat Mustasaassa (5 %). Kauhajoella vastaajista kaksi (4 %) oli sitä mieltä, että kiusaaminen on tahallista toimintaa, kun taas Mustasaassa kolme (4 %) piti kiusaamista tahalliseksi.

Psyykkistä. (Kauhajoki 29 % ja Mustasaari 33 %). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

” Nimittely, ryhmän ulkopuolelle jättäminen, moittiminen vaatteista tms. ”

”Henkistä, eli haukkuminen, toisen arvosteleminen.”

Fyysistä. (Kauhajoki 29 % ja Mustasaari 27 %). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

”Pienten ryhmää ajatellen se on fyysistä tai sitä ettei oteta leikkiin. Ei vielä kovin tietoista kiusaamista.”

”Kiusaaminen on fyysistä väkivaltaa.”

Leikeistä pois sulkemista. (Kauhajoki 6 % ja Mustasaari 5 %). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

”Toistuvaa poissulkemista leikeistä.”

”Leikeistä ulos sulkemista, yksin jättämistä.”

Toistuvaa. (Kauhajoki 5 % ja Mustasaari 8 %). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

”Kiusaaminen on toistuvaa, systemaattista ja tarkoitushakuista.”

”Toistuvaa toisen mielenpahoittamista tai vahingoittamista.”

Mielenpahoittamista. (Kauhajoki 6 % ja Mustasaari 5 %). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

”Toisen mielenpahoittaminen tahallisesti.”

”Tarkoituksellisesti aiheuttaa pahaa mieltä omilla teoillaan tai sanoillaan.”

Tahallista. (Kauhajoki 4 % ja Mustasaari 4 %). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

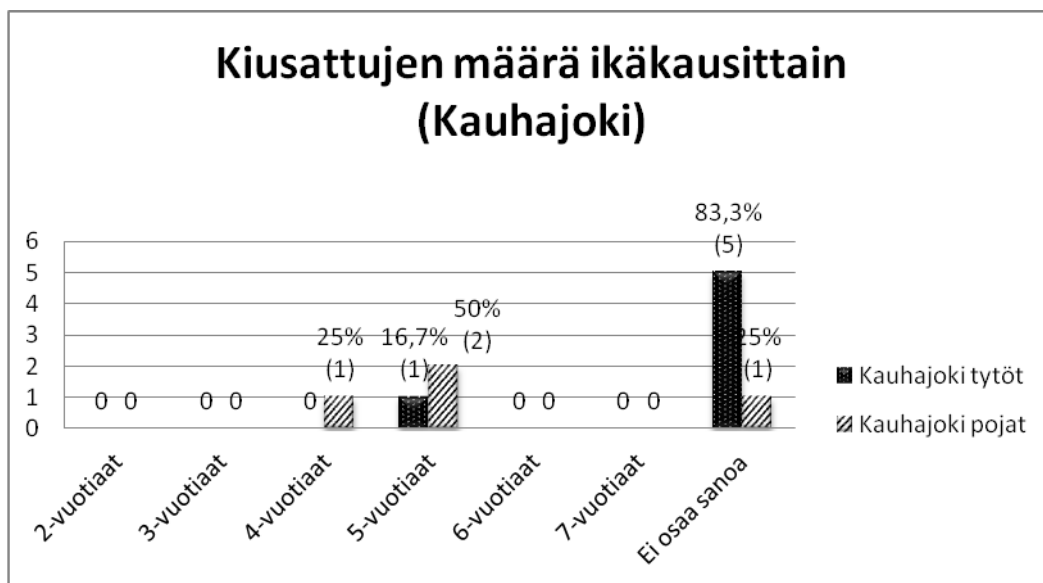
”Toisen mielenpahoittaminen tahallisesti.”

”Lasta tönitään tarkoituksella.”

Kuvion perusteella voidaan todeta kiusaamisen olevan tyypillisimmillään fyysistä, psyykkistä sekä leikeistä poissulkemista. (Ks. luku 4)

5.2 Kiusaamisen esiintyvyys tutkimuksen kohdeorganisaatioissa

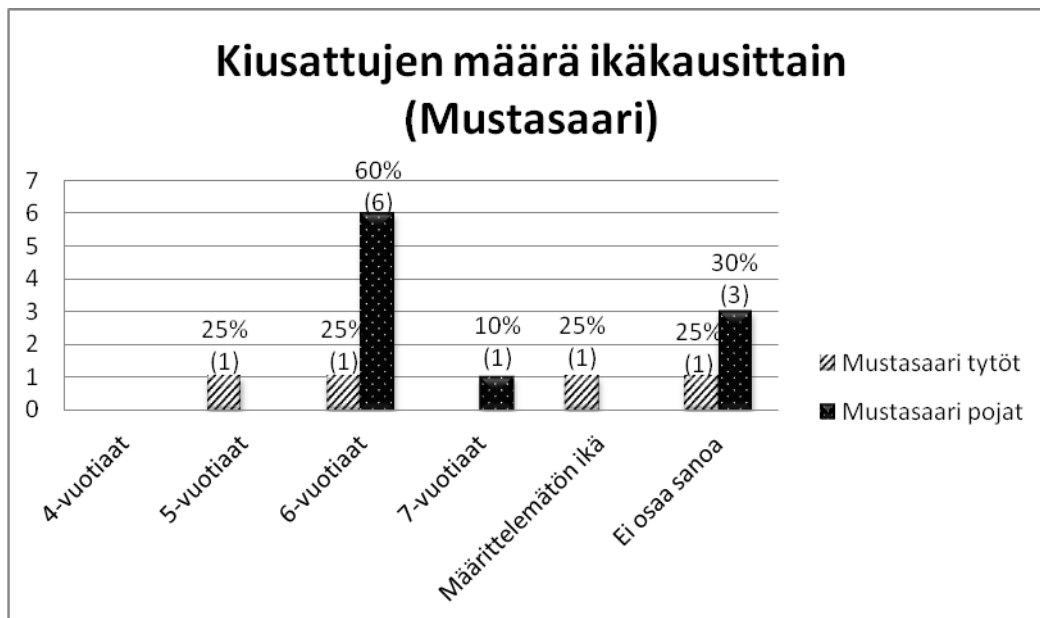
Kuviossa 2 on kuvattu Kauhajoella kiusatuksi tulleiden lasten määrä sukupuoli- ja ikäkausittain.

Kuvio 2. Kiusattujen lasten määrä iän ja sukupuolen mukaan. (Kauhajoki)

Kauhajoella 2 ja 3-vuotiaita lapsia oli yhteensä kahdeksan, joista ketään ei ollut kiusattu. Kauhajoen vastaajien lapsista 4-vuotiaita oli neljä kappaletta, joista vain yhtä (25 %) poikaa oli kiusattu. Kauhajoella 5-vuotiaita oli kuusi kappaletta, joista kiusattuja oli yksi tyttö (16,7 %) ja kaksi (50 %) poikaa. Kauhajoella vastaajien joukossa ei ollut 6-vuotiaiden lasten vanhempia. Kauhajoen vastaajien joukossa ei ollut myöskään ketään 7-vuotiaan lapsen vanhempaa. Kauhajoella kuusi vanhempaa ei osannut sanoa, onko heidän lastaan kiusattu, näistä viisi (83,3 %) oli tyttöjä ja yksi (25 %) poika.

Kuviossa 3 on kuvattu Mustasaassa kiusatuksi tulleiden lasten määrä sukupuoli- ja ikäkausittain.

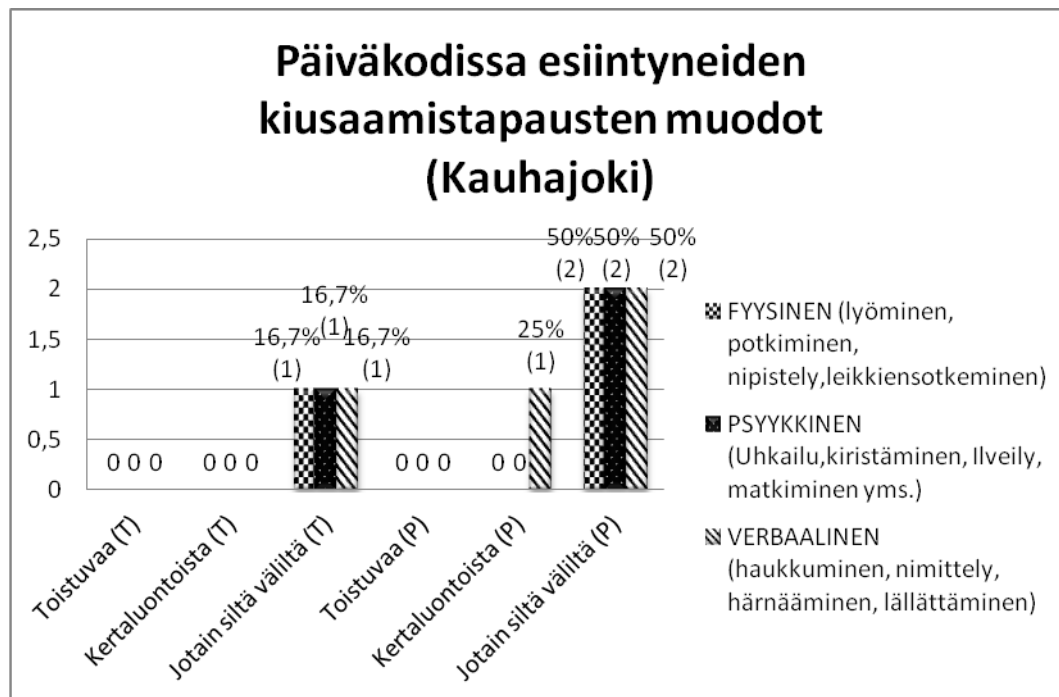

Kuvio 3. Kiusattujen lasten määrä iän ja sukupuolen mukaan. (Mustasaari)

Mustasaassa kyselyyn eivät vastanneet 2- ja 3-vuotiaiden lasten vanhemmat. Mustasaassa vastaajien lapsista yksi oli 4-vuotias tyttö, jota ei ollut tutkimuksen mukaan kiusattu. Mustasaassa oli 5-vuotiaita lapsia kolme kappaletta, joista yksi (25 %) tyttö oli joutunut kiusaamisen kohteeksi. Mustasaassa oli tutkimuksen mukaan 13 kappaletta 6-vuotiaita lapsia, joista kiusattuja oli yksi (25 %) tyttö ja kuusi (60 %) poikaa. Mustasaassa oli 7-vuotiaiden lasten vanhempia neljä kappaletta, joiden lapsista yhtä poikaa (10 %) oli kiusattu.

Vastauksia analysoidessa nousi esille, että kolme mustasaarelaisvanhempaa ei ollut maininnut kyselyssä lapsensa ikää. Tästä joukosta vain yhtä (25 %) tyttöä oli kiusattu. Mustasaassa puolestaan neljä vastaajaa ei osannut sanoa, onko heidän lastaan kiusattu. Lapsista kolme (30 %) oli poikia ja yksi (25 %) tyttö.

Kuviossa 4 on kuvattu Kauhajoella esiintyneiden kiusaamistapausten muodot ja toistuvuus.

Kuvio 4. Päiväkodissa esiintyneiden kiusaamistapausten muodot ja toistuvuus Kauhajoella.

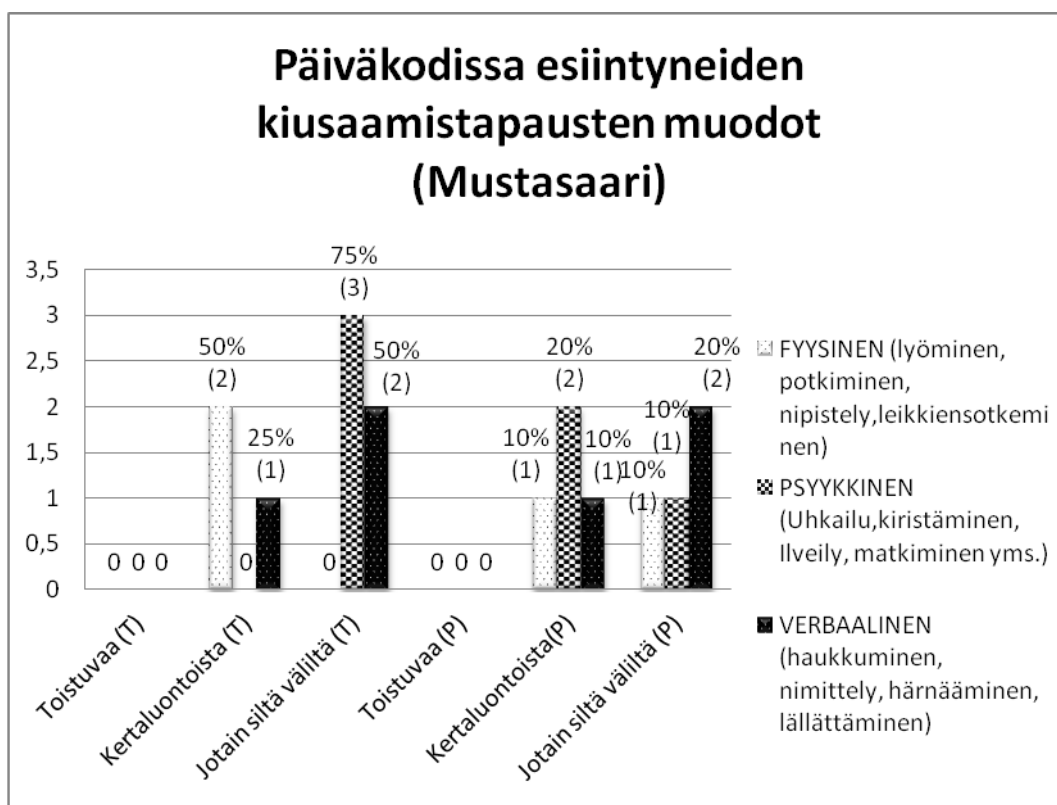
Vanhemmilta, joiden lasta oli kiusattu, kysyttiin, onko kiusaaminen ollut fyysistä, psyykkistä vai verbaalista. Samalla kysyttiin myös, onko tiettyä kiusaamismuotoa esiintynyt toistuvasti, kertaluontoisesti vai, onko kiusaaminen ollut jotain toistuvan ja kertaluontoisen väliltä. Useassa vastauksessa kiusaaminen oli ollut sekä fyysistä, psyykkistä, että verbaalista.

Tähän kysymykseen vastasivat kaikki Kauhajoella selkeästi kiusatuiksi tulleiden lasten vanhemmat. Prosentteja laskettaessa on huomioitu lapset, joista vanhempi ei varmasti osannut sanoa, onko lapsi joutunut kiusauksen kohteeksi.

Yhteensä kiusattuja tyttöjä, jotka olivat joutuneet kiusauksen kohteeksi, oli kuusi, joista varmasti oli kiusattu yhtä (16,7 %) lasta. Kyseinen lapsi oli kokenut sekä fyysistä, psyykkistä, että verbaalista kiusaamista ja toistuvuudeltaan kiusaaminen

oli ollut jotain toistuvan ja kertaluontoisen väliltä. Kauhajoella kiusaamisen kohteeksi joutuneita poikalapsia oli neljä, joista kolme oli varmasti kiusattu. Kolmesta pojasta yksi (25 %) oli kokenut verbaalista kiusaamista ja kiusaaminen oli ollut kertaluontoista. Kolmesta kiusatusta pojasta kaksi (50 %) oli kokenut sekä fyysistä, psyykkistä, että verbaalista kiusaamista ja kiusaaminen oli toistuvuudeltaan ollut jotain toistuvan ja kertaluontoisen väliltä.

Kuviossa 5 on kuvattu Mustasaassa esiintyneiden kiusaamistapausten muodot ja toistuvuus.

Kuvio 5. Päiväkodissa esiintyneiden kiusaamistapausten muodot ja toistuvuus Mustasaassa.

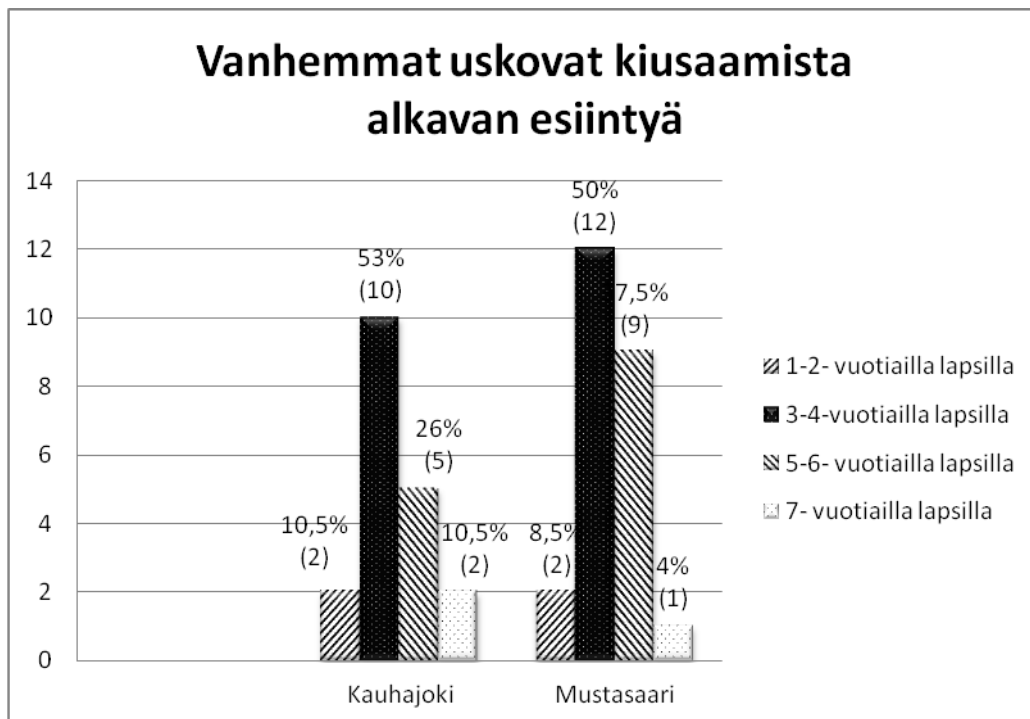
Vanhemmilta, joiden lasta oli kiusattu, kysyttiin, onko kiusaaminen ollut fyysistä, psyykkistä vai verbaalista. Samalla kysyttiin myös, onko tiettyä kiusaamismuotoa esiintynyt toistuvasti, kertaluontoisesti vai, onko kiusaaminen ollut jotain toistu-

van ja kertaluontoisen väliltä. Useassa vastauksessa kiusaaminen oli ollut sekä fyysistä, psyykkistä, että verbaalista.

Tähän kysymykseen vastasivat kaikki Mustasaassa selkeästi kiusatuiksi tulleiden lasten vanhemmat. Prosentteja laskettaessa on huomioitu lapset, joista vanhempi ei varmasti osannut sanoa, onko lapsi joutunut kiusauksen kohteeksi.

Mustasaassa kiusauksen kohteeksi joutuneita tyttöjä oli neljä, joista kolmea (75 %) tyttöä oli varmasti kiusattu. Kiusatuiksi joutuneista tytöistä kaksi (50 %) oli kokenut fyysistä kiusaamista, joka oli toistuvuudeltaan ollut kertaluotoista. Kiusatuista tytöistä yksi (25 %) oli kokenut verbaalista kiusaamista, joka oli ollut toistuvuudeltaan kertaluontoista. Kiusatuista tytöistä puolestaan kolme (75 %) oli kokenut psyykkistä kiusaamista, joka oli ollut jotain toistuvan ja kertaluontoisen väliltä ja tytöistä kaksi (50 %) oli kokenut verbaalista kiusaamista, joka oli ollut jotain toistuvan ja kertaluontoisen väliltä. Mustasaassa kiusattuja poikia oli yhteensä kymmenen, joista varmasti kiusatuksi joutuneita oli seitsemän (70 %). Seitsemästä kiusatuksi tulleesta pojasta yksi (10 %) oli kokenut fyysistä kiusaamista, joka oli ollut kertaluontoista. Kiusatuista pojista kaksi (20 %) oli kokenut psyykkistä kiusaamista kertaluontoisesti ja yksi (10 %) oli kokenut verbaalista kiusaamista kertaluontoisesti. Mustasaassa kiusatuista pojista puolestaan yksi (10 %) oli kokenut fyysistä kiusaamista, joka oli toistuvuudeltaan ollut jotain toistuvan ja kertaluontoisen väliltä. Pojista yksi (10 %) oli kokenut psyykkistä kiusaamista, joka oli ollut jotain toistuvasti ja kertaluontoisesti esiintyvän kiusaamisen väliltä. Kiusatuista pojista kaksi (20 %) oli kokenut verbaalista kiusaamista, joka oli ollut jotain toistuvan ja kertaluontoisen väliltä.

Kuviossa 6 on kuvattu sitä, missä iässä Kauhajokiset ja Mustasaarelaiset vanhemmat uskoivat kiusaamista alkavan esiintyä.

Kuvio 6. Vanhemmat uskovat kiusaamista alkavan esiintyä.

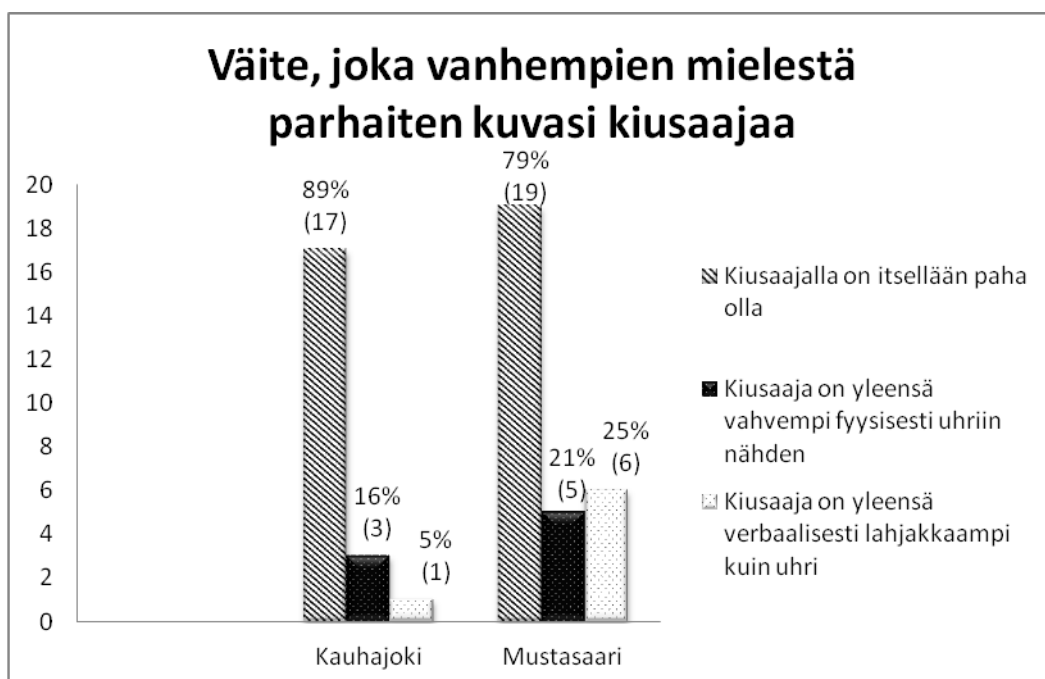
Vanhemmilta kysyttiin, minkä ikäisenä he uskovat kiusaamista alkavan tapahtua. Vastauksia saimme yhteensä 43 kappaletta. Kauhajoelta vastauksia tuli 19 ja Mustasaaresta 24. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki Kauhajoen ja Mustasaaren kyselyyn osallistuneista.

Kauhajoella vastaajista kaksi (10,5 %) koki kiusaamisen alkavan jo 1-2-vuotiaana. Mustasaarella vastaajista kaksi uskoi kiusaamisen alkavan 1-2-vuotiaana. Kauhajokisista vastaajista 10 (53 %) koki kiusaamisen alkavan esiintymään 3-4-vuotiaana. Mustasaarella vanhemmista 12 oli sitä mieltä, että kiusaaminen alkoi esiintyä 3-4-vuotiailla lapsilla. Kauhajoella viisi (26 %) oli sitä mieltä, että kiusaaminen alkaa 5-6-vuotiailla, kun taas Mustasaarella vanhemmista yhdeksän koki kiusaamisen alkavan 5-6-vuotiailla lapsilla. Kauhajoella vastaajista kaksi (10,5

%) vanhempaa oli sitä mieltä, että kiusaaminen alkaa näkyä 7-vuotiailla lapsilla ja Mustasaarella yksi koki kiusaamisen alkavan 7-vuotiaana.

Vastaukset Mustasaaren ja Kauhajoen välillä eivät juuri eroa toisistaan.

Kuviossa 7 on esitetty väitteitä, jotka parhaiten kuvasivat kiusaajaa sekä Kauhajokisten, että Mustasaarelaisten näkökulmasta.

Kuvio 7. Väite, joka vanhempien mielestä parhaiten kuvasi kiusaajaa.

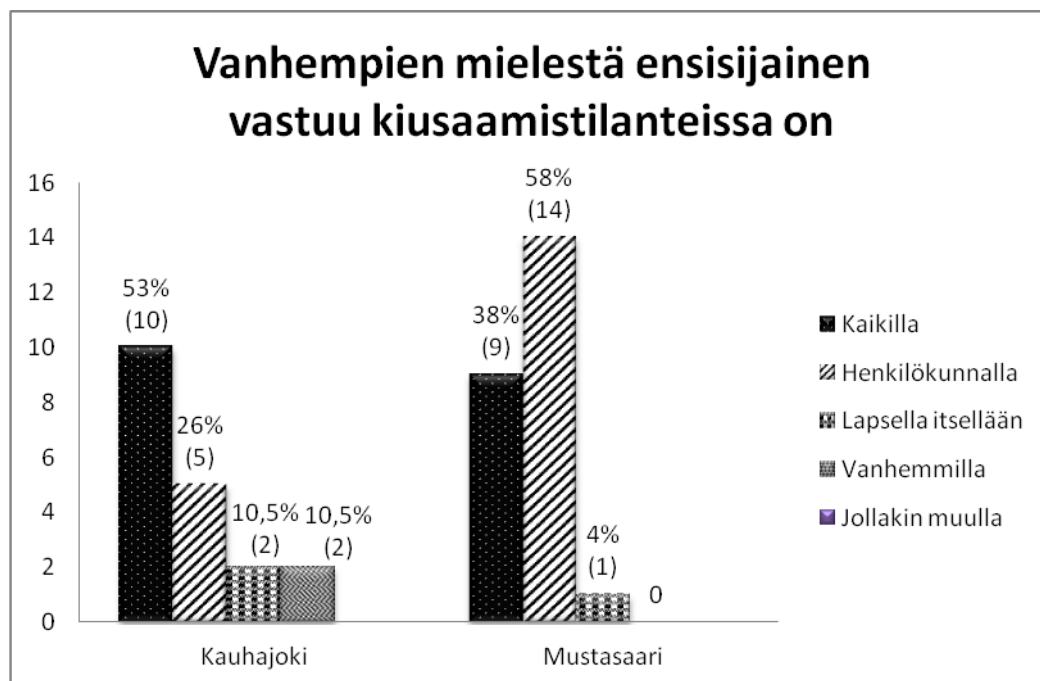
Vanhemmilta kysyttiin, mikä yllä olevista väitteistä kuvaa parhaiten kiusaajaa. Vastauksia saimme yhteensä 43 kappaletta, joista Kauhajoelta vastauksia tuli 19 ja Mustasaareltä 24. Osa vastaajista oli valinnut väitteistä useamman vaihtoehdon, joka heidän mielestään kuvasi parhaiten kiusaajaa.

Kauhajoella vastaajista 17 (89 %) oli sitä mieltä, että kiusaajalla itsellään on paha olla. Mustasaarella suurin osa eli vastaajista 19 (97 %) oli sitä mieltä, että kiusaajalla itsellään on paha olla. Kauhajoella kolme (16 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että kiusaaja on yleensä fyysisesti vahvempi uhriinsa nähden. Mustasaarella viisi (21

%) vastaajaa oli sitä mieltä, että kiusaaja on yleensä fyysisesti vahvempi uhriinsa nähden. Kauhajoella yksi (5 %) vastaaja tunsi, että kiusaaja olisi verbaalisesti lahjakkaampi kuin uhri ja Mustasaarella kuusi (25 %) vastaajaa koki kiusaajan olevan verbaalisesti lahjakkaampi kuin uhri. Kuvion perusteella keskeisimmäksi asiaksi nousi vanhempien mielipide siitä, että kiusaajalla on itsellään paha olla.

5.3 Toiminta kiusaamistilanteissa

Kuviossa 8 on kuvattu Kauhajokisten ja Mustasaarelaisten vanhempien mielipidettä siitä, kenellä on ensisijainen vastuu kiusaamistilanteiden selvittämisessä.

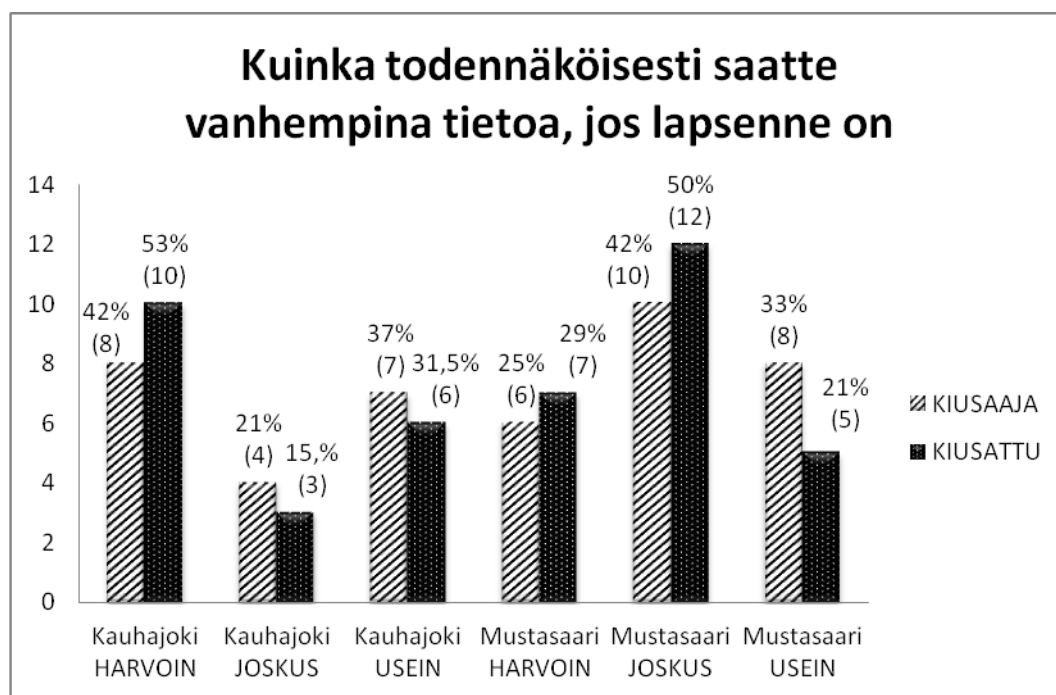
Kuvio 8. Vanhempien mielipide siitä kenellä on kiusaamistilanteissa ensisijainen vastuu.

Vanhemmilta kysyttiin, kenellä heidän mielestään on ensisijainen vastuu kiusaamistilanteiden selvittämisessä. Vastauksia saimme yhteensä 43 kappaletta. Kauhajoelta vastauksia tuli 19 ja Mustasaaresta 24. Kaikki kyselyyn osallistuneet vastasivat tähän kysymykseen.

Kauhajoella kymmenen (53 %) vastaaja piti kiusaamistilanteiden selvittämistä kaikkien vastuulla eli vanhempien, henkilökunnan ja lapsen itsensä vastuulla. Mustasaassa yhdeksän (38 %) vastaajaa koki kiusaamistilanteiden selvittelyn kuuluvan kaikille, eli vanhemmille, henkilökunnalle sekä lapselle itselleen. Kauhajoen vastaajista viisi (26 %) koki, että vastuu on henkilökunnalla ja Mustasaassa 14 (58 %) koki vastuun kuuluvan henkilökunnalle. Kauhajoen vastaajista kaksi (10,5 %) oli sitä mieltä, että lapsella itsellään on vastuu kiusaamistilanteissa. Mustasaassa vastaajista yksi (4 %) koki vastuun kuuluvan lapselle. Kauhajoen vastaajista kaksi (10,5 %) oli sitä mieltä, että ensisijainen vastuu kiusaamistilanteissa on vanhemmilla. Mustasaaren vastaajista yksikään ei kokenut vastuun kiusaamistilanteiden selvittelystä kuuluvan vanhemmille. Kauhajoella vanhemmista kukaan ei kokenut, että vastuu kiusaamisesta kuuluisi jollekin muulle taholle. Myöskään Mustasaassa ei katsottu vastuun kiusaamistilanteiden selvittämisestä kuuluvan muulle jollekin taholle.

Kuvion perusteella suurin ero Kauhajoen ja Mustasaaren välillä näkyi siinä, että Mustasaaren vastaajat kokivat ensisijaisen vastuun kiusaamistilanteiden selvittämisessä olevan henkilökunnalla, kun taas Kauhajoella koettiin, että vastuu kuuluu kaikille osapuolille.

Kuviossa 9 on kuvattu Kauhajokisten ja Mustasaarelaisten vanhempien kokemuksia siitä, kuinka todennäköisesti he saavat tietoa lapsensa ollessa kiusaaja tai kiusattu.

Kuvio 9. Kuinka todennäköisesti vanhemmat saavat tietoa, jos heidän lapsensa on kiusaaja/kiusattu?

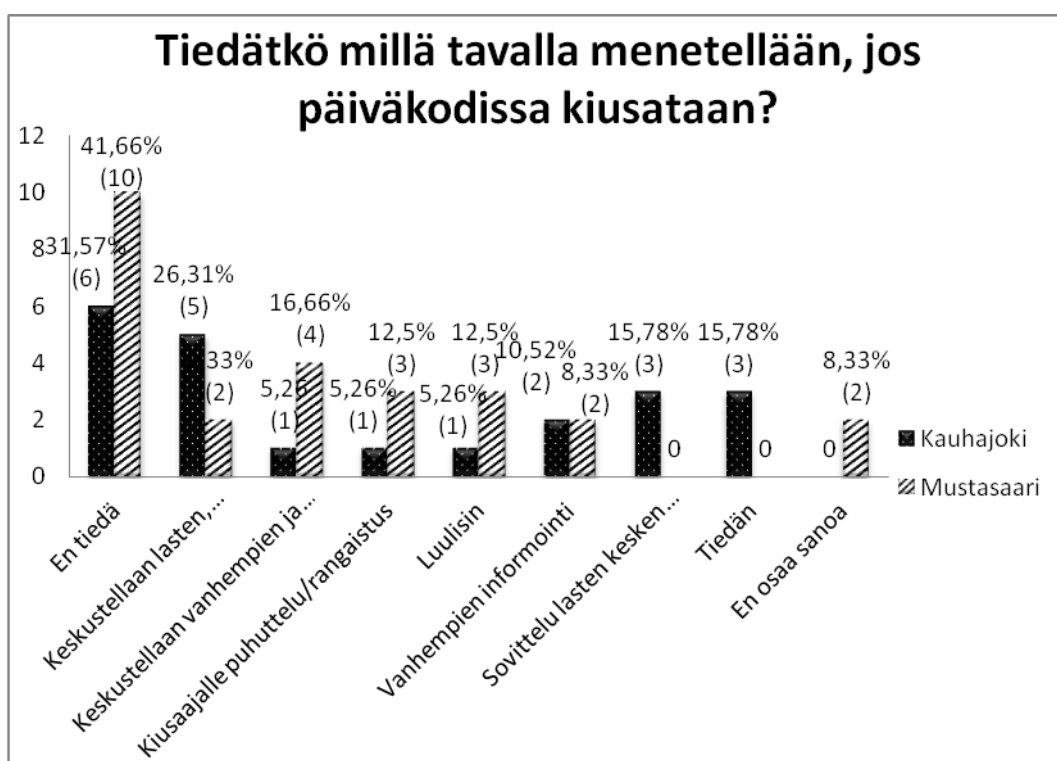
Vanhemmilta kysyttiin, kuinka todennäköisesti he saavat tietoa, mikäli heidän lapsensa on kiusaaja tai kiusattu. Vastauksia saatiin yhteensä 43. Kaikki kauhajoen ja Mustasaaren kyselyyn osallistuneet vastasivat tähän kysymykseen.

Kauhajoella vastaajista kahdeksan (42 %) koki saavansa harvoin tietoa lapsensa ollessa kiusaaja ja 10 (53%) silloin, kun lapsi oli kiusattu. Mustasaarella vastaajista kuusi (25 %) koki saavansa tietoa harvoin lapsensa ollessa kiusaaja ja seitsemän (29 %) silloin, kun lapsi oli kiusattu. Kauhajoen vastaajista neljä (21 %) sai joskus tietoa lapsensa ollessa kiusaaja ja kolme (15 %) silloin, kun lapsi oli kiusattu. Mustasaaren vastaajista kymmenen (42 %) sai joskus tietoa lapsensa ollessa kiusaaja ja 12 (50 %) silloin, kun lapsi oli kiusattu. Vastaajista Kauhajoella seit-

semän (37 %) koki saavansa tietoa usein lapsensa ollessa kiusaaja ja kuusi (31,5 %) silloin, kun lapsi oli kiusattu. Mustasaaren vastaajista kahdeksan (33 %) sai usein tietoa lapsensa ollessa kiusaaja ja viisi (21 %) silloin, kun lapsi oli kiusattu.

Kuvion perusteella voidaan todeta, että vanhemmat ovat hyvin samoilla linjoilla sekä Kauhajoella että Mustasaarella.

Kuviossa 10 on kuvattu Kauhajokisten ja Mustasaarelaisten vanhempien kokemuksia siitä, miten menetellään, jos päiväkodissa kiusataan.

Kuvio 10. Tiedätkö millä tavalla menetellään, jos päiväkodissa kiusataan?

Vanhemmilta kysyttiin tietävätkö he millä tavoin päiväkodissa menetellään kiusaamistilanteissa. Kaikki Kauhajoen ja Mustasaaren vastaajista vastasivat tähän kysymykseen. Osa vastaajista oli vastauksessaan maininnut useamman kuviossa esiintyvän teeman.

Kauhajoella vastaajista kuusi (32 %) kertoi, ettei tiedä miten päiväkodissa menetetään kiusaamistilanteissa. Mustasaassa puolestaan vastaajista kymmenen (42 %) koki, ettei tiedä, miten kiusaamistilanteissa menetellään. Kauhajoella viisi (26 %) vastaajaa tiesi, että kiusaamistilanteista keskustellaan lasten, hoitotätien ja vanhempien kanssa. Mustasaassa puolestaan kaksi (8 %) vastaajista keskustelisi lasten, hoitotätien ja vanhempien kanssa. Ainoastaan yksi (5 %) vanhempi koki Kauhajoella, että keskustelut vanhempien ja hoitohenkilökunnan välillä on tapa selvittää kiusaamistilanteet. Mustasaassa keskustelua vanhempien ja henkilökunnan välillä piti tärkeänä neljä (17 %) vastaajaa Kauhajoella vastaajista ainoastaan yksi (5 %) vastaajista oli sitä mieltä, että kiusaaja joutuu puhutteluun tai saa rangaistuksen. Mustasaassa kolme (13 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että kiusaajalle kuuluu puhuttelu/rangaistus.

Kauhajoen vastaajista yksi (5 %) luuli tietävänsä, miten toimitaan kiusaamistilanteissa. Mustasaassa kolme (13 %) vastaajaa luuli tietävänsä, miten menetellään jos päiväkodissa kiusataan. Kauhajoella kaksi (11 %) vanhempaa oli sitä mieltä, että kiusaamistilanteissa tulee informoida vanhempia. Mustasaassa vanhempien informointia kiusaamistilanteissa piti ainoastaan kaksi (8 %) tärkeänä. Sovittelu lasten kesken oli kolmen (16 %) Kauhajokisen vastaajan mielestä menetelmä jota käytetään päiväkodissa. Mustasaassa kukaan ei ollut sitä mieltä, että sovittelu olisi menetelmä, jota käytetään päiväkodissa. Kauhajoella kolme (16 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että he tietävät miten menetellään, jos päiväkodissa kiusataan. Mustasaassa kukaan ei vastannut tietävänsä, miten menetellään kiusaamistilanteissa. Kauhajoella vastanneista kukaan ei vastannut, että ei osaa sanoa tietävätkö he päiväkodin toimintamenetelmistä kiusaamistilanteissa, kun taas Mustasaassa vastanneista kaksi (8 %) ei osaa sanoa tietävätkö he päiväkodin menetelmistä kiusaamistilanteissa.

En tiedä. (Kauhajoki ja Mustasaari). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

(”Kiusaamista ei ole ainakaan vielä esiintynyt oman lapseni kohdalla, joten asia on vieras.”) K

(” En tiedä, kun ei ole kiusattu.”) M

Keskustellaan lasten, hoitotätien ja vanhempien kanssa. (Kauhajoki ja Mustasaari). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

(”Selvitettävä heti kiusaaminen lasten, hoitotätien ja vanhempien kanssa. Saadaan kiusaaminen loppumaan heti.”) K

(”Hoidossa tapahtunut tilanne selvitettävä siellä tuoreeltaan. Siksi henkilökunnalla on päävastuu selvittämisestä. Vanhemmalla täytyy aina olla tieto hoitopäivän jälkeen, että voi tehdä kotona lapsen kanssa oman osuuden.”) M

Keskustellaan vanhempien ja hoitohenkilökunnan kesken. (Kauhajoki ja Mustasaari). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

(”Ottamalla yhteyttä henkilökuntaan ja keskustelemalla asiasta”) M

Kiusaajalle puhuttelu/rangaistus. (Kauhajoki ja Mustasaari). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

(”Puhuttelu, katumuspenkki, ilmoitetaan vanhemmille, seurataan tilannetta jatkossa.”) K

(”Otetaan puhutteluun ja toivon, että informoidaan vanhempia.”) M

Luulisin. (Kauhajoki ja Mustasaari). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

(” Uskoisin.”) M

Vanhempien informointi. (Kauhajoki ja Mustasaari). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

(”Toivon, että kerrotaan molempien osapuolten vanhemmille.”) K

(”Toivoisin, että siitä informoitaisiin vanhempia heti.”) M

Sovittelu lasten kesken aikuisen läsnä ollessa. (Kauhajoki ja Mustasaari). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

(”Kerrotaan toiselle, mitä teki väärin ja pyydetään anteeksi.”) K

(”Puhutellaan kavereita, selvitetään tapahtunutta, pyydetään anteeksi ja kerrotaan vanhemmille, jos oli vakavaa.”) M

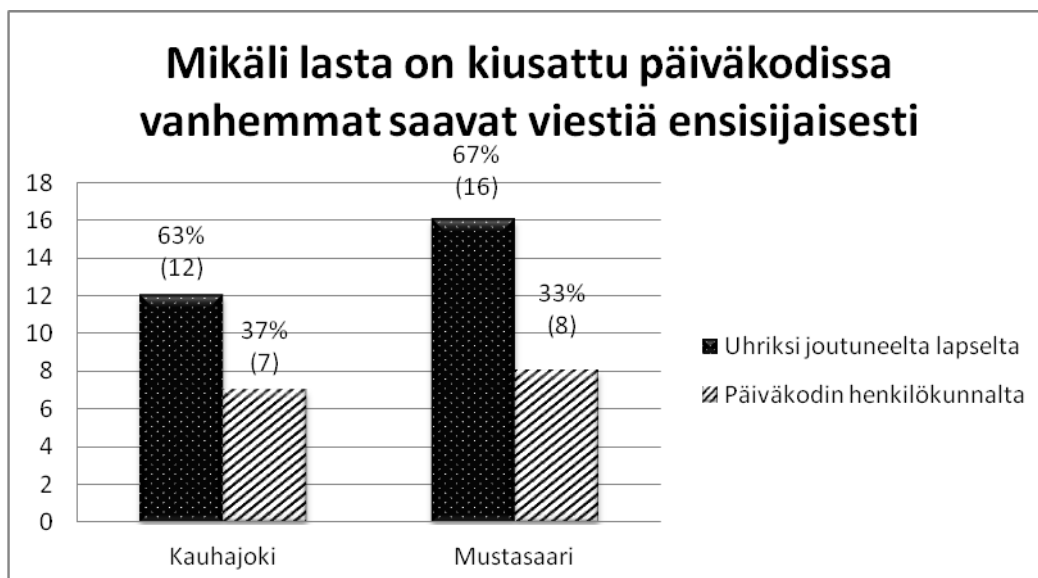
Tiedän. (Kauhajoki ja Mustasaari). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

(”Mielestäni kyllä.”) K

En osaa sanoa. (Kauhajoki ja Mustasaari). Tyypillisimmillään vastaukset olivat:

(” En oikeastaan tarkkaan.”) M

Kuviossa 11 on kuvattu Kauhajokisten ja Mustasaarelaisten vanhempien kokemuksia siitä, keneltä vanhemmat saavat tietoa ensisijaisesti silloin, kun lasta on kiusattu.

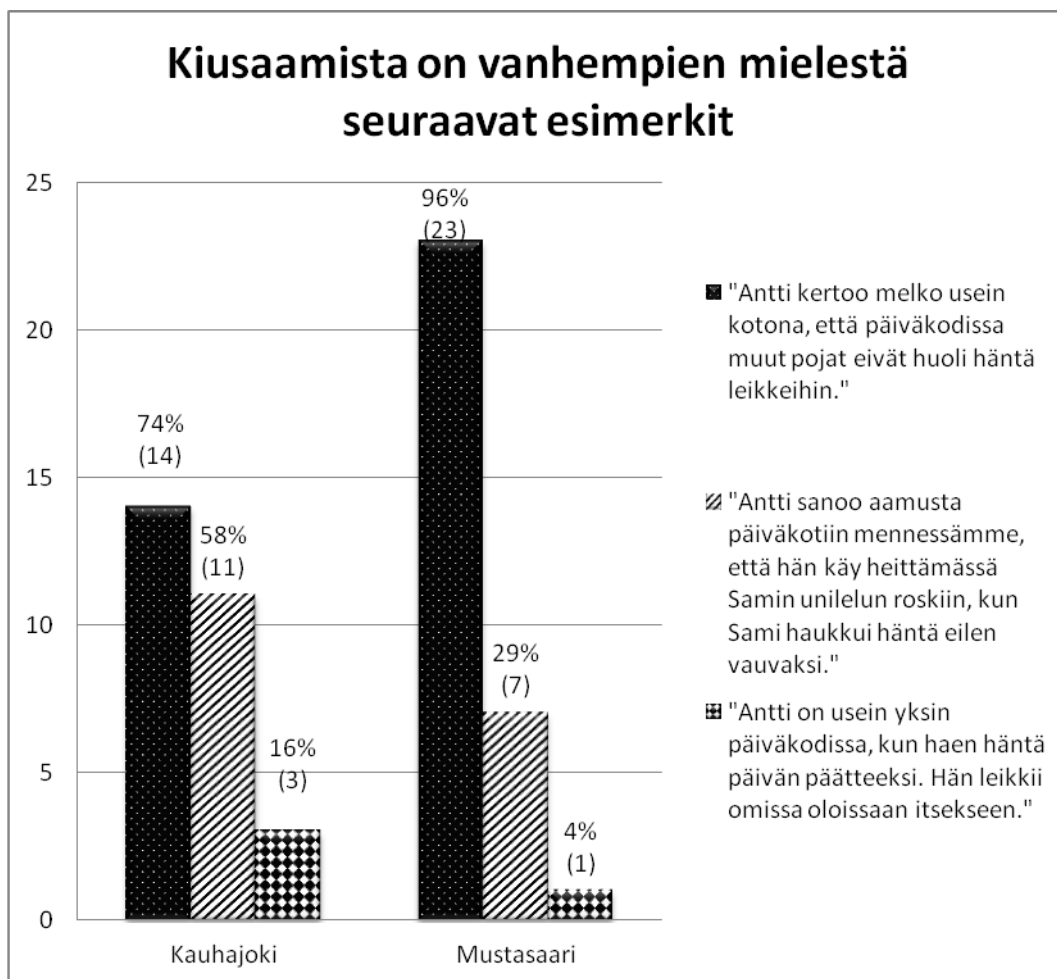
Kuvio 11. Mikäli lasta on kiusattu päiväkodissa vanhemmat saavat viestiä ensisijaisesti.

Vanhemmilta kysyttiin saavatko he todennäköisemmin tietoa kiusaamisesta uhriksi joutuneelta lapselta vai henkilökunnalta. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki Kauhajoen 19 vastaajaa sekä Mustasaaren 24 vastaajaa.

Kauhajoella vastaajista 12 (63 %) koki saavansa tiedon kiusaamisesta uhriksi joutuneelta lapselta itseltään ja seitsemän (37 %) koki saavansa tiedon päiväkodin henkilökunnalta. Mustasaarella vastaajista 16 (67 %) koki saavansa tiedon kiusaamisesta uhriksi joutuneelta lapselta itseltään ja kahdeksan (33 %) koki saavansa tiedon päiväkodin henkilökunnalta.

Kuvion 11 perusteella voidaan todeta, ettei suuria eroja Kauhajoen ja Mustasaaren välillä ole.

Kuviossa 12 on kuvattu esimerkkejä, jotka kuvaavat kiusaamista Kauhajokisten ja Mustasaarelaisten vanhempien mielestä.

Kuvio 12. Vanhempien mielestä kiusaamista kuvaavat esimerkit päiväkodissa.

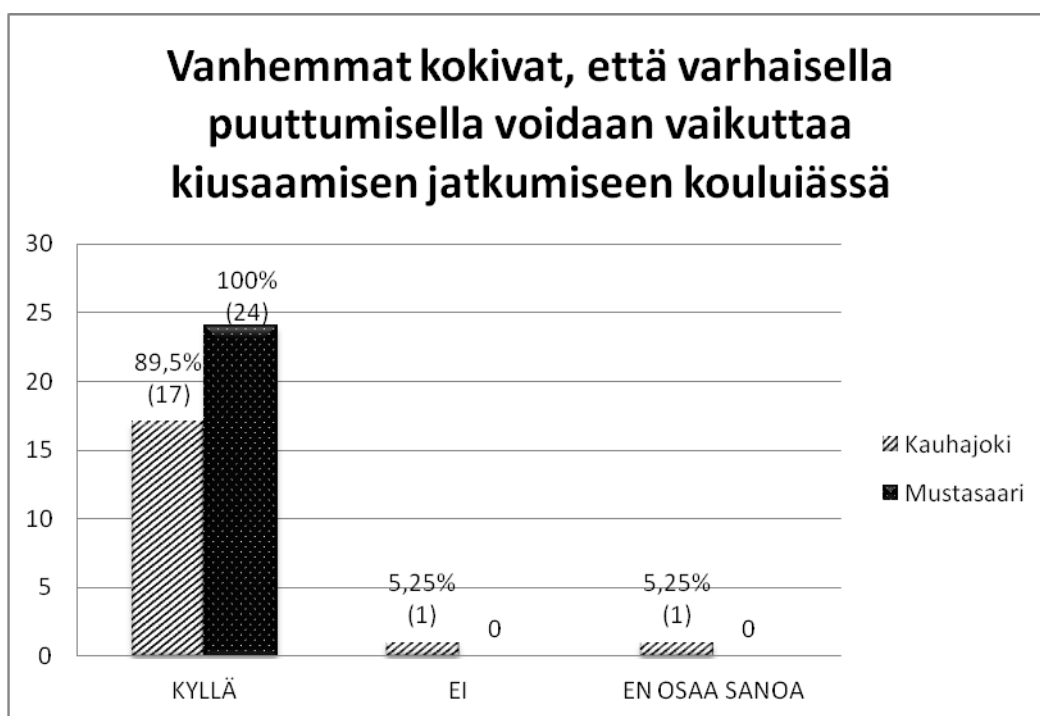
Vanhemmilta kysyttiin, mikä kuvion 12 esimerkeistä kuvaa heidän mielestään parhaiten kiusaamista. Kyselyyn vastasivat Kauhajoen 19 vastaajaa ja Mustasaaren 24 vastaajaa. Osa vastaajista koki useamman kuvion esimerkeistä kuvaavan kiusaamista.

Kauhajoella vastaajista 14 (74 %) koki kiusaamiseksi esimerkin: "Antti kertoo melko usein kotona, että päiväkodissa muut pojat eivät huoli häntä leikkeihin." Mustasaassa esimerkin koki kiusaamiseksi 23 (96 %) vastaajaa. Kauhajoen vastaajista 11 (58 %) koki kiusaamiseksi esimerkin: "Antti sanoo aamusta päiväkotiin mennessämme, että hän käy heittämässä Samin unilelun roskiin, kun Sami haukkui häntä eilen vauvaksi." Mustasaassa esimerkin koki kiusaamiseksi seitsemän

(29 %) vastaajaa. Kauhajoella vastaajista kolme (16 %) koki kiusaamista olevan esimerkki: "Antti on usein yksin päiväkodissa, kun haen häntä päivän päätteeksi. Hän leikkii omissa oloissaan itsekseen." Mustasaarella tämän esimerkin koki kiusaamiseksi yksi (4 %) vastaajista.

Kuvion 12 mukaan yksinolo mielletään kiusaamiseksi vain harvoissa tapauksissa. Sen sijaan leikistä poissulkemista pidetään yleisenä kiusaamisen muotona.

Kuviossa 13 on esitetty Kauhajokisten ja Mustasaarellaisten vanhempien mielipide siitä, voidaanko varhaisella puuttumisella vaikuttaa kiusaamisen jatkumiseen kouluikässä.

Kuvio 13. Vanhempien mielipide siitä, voidaanko varhaisella puuttumisella vaikuttaa kiusaamisen jatkumiseen kouluikässä.

Kauhajoen vastaajista 17 (89,5 %) kokee varhaisella puuttumisella olevan merkitystä kiusaamisen jatkumiseen kouluikässä, kun taas Mustasaarella 24 (100 %) kokee varhaisella puuttumisella olevan merkitystä.

Kauhajoen vastaajista yksi (5,25 %) kokee, ettei varhaisella puuttumisella ole merkitystä kiusaamisen jatkumiseen kouluikässä. Kauhajokisista vastaajista yksi (5,25 %) puolestaan ei osaa sanoa, onko varhaisella puuttumisella merkitystä.

Kuvio 13 osoittaa, että lähes jokainen vastaaja uskoo varhaisella puuttumisella olevan merkitystä kiusaamisen jatkumiseen kouluikässä.

6 VASTAUSTEN VERTAILU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Hyvin yleisesti vanhemmat vastasivat kiusaamisen olevan fyysistä, psyykkistä sekä yhteisistä leikeistä pois sulkemista. Vastaukset Kauhajoen ja Mustasaaren välillä olivat hyvin samanlaisia. Hyvin pieni joukko vanhemmista vastasi kiusaamisen olevan tahallista tai toistuvaa. Tästä voidaan päätellä, että jo kerran kiusan kohteeksi joutunut lapsi kokee vanhempien mielestä kiusaamista.

Mustasaassa 6-vuotiaiden poikien joukossa kiusaamista tapahtuu ilmeisen paljon, mutta tyttöjen parissa kiusaamista ei esiintynyt juuri lainkaan, sillä 6-vuotiaista lapsista oli yli puolet joutunut kiusatuksi, ja heistä vain yksi oli tyttö. Johtuuko tämä kenties siitä seikasta, että poikien kiusaamisen tyyli on näkyvämpää toimintaa, sillä pojat käyttävät hyvin paljon fyysistä kiusaamistapaa. Kauhajoella kiusatuksi joutuneita oli yhteensä neljä, kaksi tyttöä ja kaksi poikaa. Siellä kiusaaminen oli siis tasavertaista toimintaa sukupuolesta riippumattomasti. Vanhemmat eivät myöskään osanneet sanoa, onko heidän lapsi joutunut kiusaamisen kohteeksi, ja mielestämme tämä seikka herätti huolemme, sillä näitä vastauksia oli todella monta.

Vanhemmat uskoivat yleisesti kiusaamisen alkavan esiintymään 3-4-vuotiailla lapsilla sekä Mustasaassa, että Kauhajoella. Tämän pohjalta voidaankin olettaa, että kiusaamisesta tulisi keskustella koko lapsiryhmän kanssa jo ennen kuin kiusaamista havaitaan. Tällä tavoin voidaan ehkäistä kiusaamista päivähoitossa.

Vanhemmat kokivat, että kiusaajalla itsellään on paha olla, oli kiusaaja sitten vahvempi fyysisesti tai sanallisesti uhriinsa nähden. Tämä puolestaan tukee sitä, että ryhmän vuorovaikutustaitoja ja yhdessä toimimista on harjoiteltava. Lapsi tulee nähdä positiivisena yksilönä, joka on ryhmän jäsen. Jos leikki ei suju ongelmitta on aikuisen ohjattava lasta ja tarjota aikuisen, empatiakykyisen kasvattajan läheisyyttä. Tällä tavoin lapsi saa kokea aikuisen välittävän tunteen ja hän kokee tasavertaiseksi itsensä suhteessa muihin lapsiin. Vastuu kiusaamistilanteissa näytti

jakavan mielipiteitä, sillä Kauhajoen vastaajista suurin osa 10/19 vastaajaa piti kiusaamistilanteiden selvittämistä kaikkien vastuulla eli vanhempien, henkilökunnan ja lapsen itsensä vastuulla ja viisi/19 koki kiusaamisen selvittelyn päävastuun olevan päiväkodin henkilökunnalla. Mustasaassa vanhemmat kokivat päävastuun olevan päiväkodin henkilökunnalla, sillä lähestulkoon puolet vastaajista 14/25 vastasi näin. Lisäksi Mustasaassa vastaajista yhdeksän koki, että vastuu kuuluu kaikille. Selvä ero Mustasaaren ja Kauhajoen välille näkyy vastuun jakamisessa.

Kun vanhemmilta kysyttiin, kuinka todennäköisesti he saavat päiväkodista tietoa, jos heidän lapsensa on mukana kiusaamisessa, joko uhrina tai kiusaajana ei suuria eroja kiusaajan ja kiusatun välillä ollut. Mustasaassa suurin ero osoittautui olevan siinä, että vanhemmat kokivat saavansa todennäköisesti tietoa silloin, kun heidän lapsensa on kiusannut toista lasta. Sen sijaan uhriksi joutuneen lapsen vanhemmat eivät saa tietoa tapahtuneesta. Tämä herätti miettimään, että eikö kiusaaminen kosketa kaikkien osapuolten vanhempia, ja mihin ammattikasvattaja vetää rajan siitä, kenelle kerrotaan ja kenelle ei kerrota. Kuitenkin on äärimmäisen tärkeää kertoa vanhemmille totuuden mukaista tietoa siitä, miten lapsen päivähoidossa arki sujuu. Kasvatuskumppanuus kodin ja päivähoidon välillä edellyttää vastavuoroisuutta ja tasapuolisuutta. Tässä olisi parantamisen varaa. Samoin Mustasaassa on parantamisen varaa siinä, että vanhemmille kerrotaan toimintatavoista miten menetellään jos kiusaamista ilmenee. Molemmissa vastaaja päiväkoideissa uskottiin myös, että rangaistukset, kuten jäähypenkki on ratkaisu kiusaamistilanteissa. Tämä herätti ajattelemaan, sillä rangaistuksena jäähypenkki ei ole tehokas, ja jotta lapsi oppisi jotain uutta toimiessaan kiusaajana, niin kukaan lapsi ei varmasti opi ottamaan toisen lapsen tunteita huomioon istumalla jäähyllä. Kukaan vastaajista ei kuitenkaan tarjonnut syyliä rangaistukseksi.

Kun kiusaamista esiintyi päiväkodissa, oli uhriksi joutunut lapsi se, joka toi ensisijaisesti tiedon vanhemmilleen. Hyvin todennäköistä on, että kiusatuksi tuleminen on niin mieltä pahoittava ja jokaiselle uhrille hyvin merkittävä asia, että lapsi

muistaa sen erittäin hyvin vielä päivähoidosta kotiin tultaessa. Osasyynä saattaa olla, että henkilökunta ei keskenään keskustele tekemistään havainnoista ja tapauksista. Useinhan on niin, että hoidossa olevilla lapsilla on pidempi hoitopäivä, kuin päiväkodissa työskentelevillä aikuisilla. Jos oletetaan, että kiusaaminen tapahtui aamulla, saattaa olla, että aamuvuorossa ollut työntekijä ei ehtinyt puuttumaan tapahtumaan ja selvittämään sitä paikalla olijoiden kanssa. Ja kun vanhemmat hakevat lasta päivähoidosta on tämä aamuvuorolainenkin jo päässyt töistä kotia. Tällöin kiusatuksi tullut lapsi toimii viestin viejänä vanhemmilleen.

Kun annoimme vanhemmille esimerkki tapaukset Antista, hyvin moni vanhempi nimesi Antin olevan kiusattu silloin, kun muut pojat eivät huoli häntä leikkeihin. Samoin, kun Anttia oli eilen päiväkotikaveri haukkunut, sen he nimesivät kiusaamiseksi. Positiivisena asiana pidimme sitä, harva vanhempi nimesi oma-ehtoisen yksinolon kiusaamiseksi. Tiedämme, että meillä kaikilla on hetkiä, kun haluamme toimia yksin.

Vaikka Mustasaari selvisi vertailuissa heikommin, oli hienoa tiedostaa se, että vanhemmat kuitenkin 100 % uskoivat, että varhaisella puuttumisella kiusaamislanteissa on merkitystä kiusaamisen jatkumiseen kouluiässä. Kauhajoen vanhemmat olivat lähestulkoon samoilla linjoilla, mutta pientä eroavaisuutta löytyikin, yksi vastaaja ei nähnyt syy-yhteyttä päiväkoti ja koulukiusaamisen välillä, ja toinen kauhajokelaisvanhempi ei osannut sanoa, onko näillä kahdella kiusaamisen estradilla yhteyttä.

7 POHDINTA

Opinnäytetyömme sisältö koki muutoksia, sillä ohjaajamme Ahti Nyman antoi hyviä vinkkejä, miten saisimme lisää analysointia työhömmme. Halusimme jo työn alkutaipaleella paneutua vanhempien kokemuksiin kiusaamisen esiintymisestä päiväkodissa. Monella vanhemmalla vapaa-aika ja keskusteluaika ovat niukassa, joten koimme tärkeäksi sen, että jaamme kyselylomakkeet jokaisen lapsen kotiin sen sijaan, että olisimme käyneet haastattelemassa vanhempia. Tällä menetelmällä uskoimme saavamme enemmän vastauksia, kuin varsinaisella haastattelulla. Jo tutkittua tietoa aiheesta löytyi, enemmän toki koulumaailman puolelta. Varsin usein myös viitteet ohjasi työpaikkakiusaamiseen. Loistavana koimme sen, että myös sosiaali- ja terveysalan ammattiyhdistysten jäsenlehdet tarjoavat hyvää faktatietoa kiusaamisesta. Tehyn ja Superin lehdissä on viimeaikoina käsitelty kiusaamista. Mielestämme mahdollinen kiusaaminen täytyy tuoda vanhempien tietoon jo ennen kuin kiusaamista on tapahtunut. Tavallaan tuoda vanhemmille tietoa siitä, että kiusaaminen on yhtä yleistä lapsilla kuin aikuisillakin.

Oli mielenkiintoista perehtyä 3-7-vuotiaiden lasten vanhempien mielipiteisiin, ja verrata tutkimustuloksia Kauhajoen ja Mustasaaren välillä. Tutkimustulokset eivät kovin paljon erottuneet toisistaan, mutta hälyttävimmäksi koimme sen, että jotkut vanhemmat eivät oikeasti tiedä, miten toimitaan päiväkodissa, jos kiusaamista tapahtuu. Tämä toisaalta tarkoittaa sitä, ettei ainakaan vastaajan lapsi ole ollut osallisena kiusaamis-tapauksissa. Toinen vaihtoehto on, ettei ammattikasvattajat ole kokeneet asiaa tärkeäksi, mainitsemisen arvoiseksi.

Kyselylomakkeeseen toivoimme saavamme totuuden mukaista tietoa vanhemmilta siitä, mitä kiusaaminen heidän mielestään tarkoittaa. Se lisäksi halusimme selvittää, miten vanhemmat kokevat kiusaamistilanteisiin puuttuttavan silloin, kun kiusaamista tapahtuu. Vanhempien vastauksia oli helppo vertailla kahden eri päiväkodin välillä. Aineistolähtöinen sisällönanalysointi tuotti aluksi haasteita, mutta onnistuimme jakamaan teemoittain erilaiset vastaukset. Näin saimme aikaan

kvantifioinnin. Vertasimme alun alkaen Mustasaaren ja Kauhajoen vastauksia toisiinsa, ja teimme tutkimusta siitä millaisia yhtäläisyyksiä paikkakunnilla on kiusaamisen kentällä.

Alussa tuotti hankaluuksia rajata aineistoa, sillä varhaiskasvatusta käsitteleviä kirjoja on hyvin paljon, ja niiden kirjo on hyvin moninainen. Halusimme nostaa päiväkodin, kasvatuksen ja kasvatuskumppanuuden esille työssämme. Nämä kaikki kuitenkin linkittyy hyvin vahvasti kiusaamiseen. Lähteiden määrä on työssämme kohtuullinen, myös ruotsinkielistä lähdemateriaalia löytyi kirjaston kätköistä. Varhaiskasvatuksessa on vasta ihan viime vuosina kiinnitetty huomiota kiusaamisen ennalta ehkäisyyn, vaikka kiusaamista on esiintynyt lähestulkoon aina.

Mustasaassa ja Kauhajoella suoritettuun tutkimukseemme vastanneiden vastausprosentti yhteenlaskettuna oli 44,3 %. Myönnämme, että oletimme saavaamme lähestulkoon jokaisen vanhemman vastaamaan, mutta olemme sangen tyytyväisiä tähänkin vastausmäärään. Toisaalta jälkikäteen ajateltuna olisi ollut mielenkiintoista tietää, kumpaa sukupuolta vastaaja itse edusti, sillä uskon, että myös omat lapsuusajan, henkilökohtaiset kokemukset kumpusivat vastauksiin. Myös miespuolisten vastaajien uskotaan antavan ympäröivästä vastauksia, eli he antavat lyhyitä vastauksia, mutta he eivät millään tavoin avaa vastauksiaan.

Aihe itsessään on hyvin mielenkiintoinen, ja jo opintojemme alkutaipaleella varmistui, että haluamme tehdä opinnäytetyön päiväkodissa esiintyvistä kiusaamisesta, tosin alkuvaiheessa meillä oli kuva siitä, että itse työssä analysoisimme lapsia, haastatteleamalla, näyttelemällä ja seuraten leikkimistä päiväkodissa. Tästä

aihe kohdistuikin vanhempiin, sillä lasten kanssa toimiminen päiväkodissa, johon opiskelijalla ei ole työsuhdetta on haaste koko työyhteisölle. Tästä syystä päädyimmekin tekemään kyselyä vanhemmille. Hyvin merkittävänä asiana pidämme sitä, että kiusaamisen vastainen toimintasuunnitelma tulisi olla jokaisessa päiväkodissa. Tällaisen toimintasuunnitelman esittely vanhemmille jo päiväkotiin tutustuessa olisi hyvä tuoda julki. Sama pätee myös lapsiryhmään, lapsille tulisi opet-

taa päiväkodissa, että ketään ei nimitellä, lyödä tai kenenkään leikkejä ei sotketa, ihan samalla tavoin kuin opetellaan viikonpäiviä ja kuukausia. Molemmat ovat tärkeitä ja kuuluvat kasvatukseen, mutta vuorovaikutussuhteissa oltaessa on hyvin merkittävää opettaa lapsille, miten päiväkodissa toimitaan ryhmässä.

Olweus määrittelee kiusaamisen olevan tahallista ja toistuvaa toimintaa. Vanhempien vastausten perusteella olimme kuitenkin positiivisesti yllättyneitä siitä, että päiväkodeissa esiintynyt kiusaaminen ei heidän mielestään ollut toistuvaa toimintaa.

Kouluikäisille on tullut tutuksi KiVa Koulu joka on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma. Suomessa on rekisteröitynyt useita kouluja ohjelman käyttäjiksi, sillä 90 % perusopetusta antavaa koulua on jo toiminnassa mukana. KiVa Koulu -ohjelmassa on laatusuosituksia, joita hallinnoidaan ja toteutetaan koulussa. Nimeytyt vastuu henkilöt ovat perehtyneet toimintaan, he suunnittelevat toimintaa sekä ohjaavat muita tarpeen vaatiessa käyttämään ohjelmaa. Vastuuhenkilöitä voivat olla rehtori tai vararehtori, tai joku jäsen KiVa -tiimistä. Myös joku muu koulun työntekijä voi olla vastuuhenkilönä koulussa. KiVa Koulun tehtävänä on laatia yhteinen suunnitelma KiVa ohjelman toteutukseen ja myös tiedotus koko koulun henkilökunnan ja oppilaiden sekä oppilaiden vanhemmille. KiVa Koulu myös seuraa toimintaa koulussaan, ja koulun täytyy säännöllisesti arvioida omaa toimintaansa. Koulussa myös toteutetaan toimintaa yleisesti mm. oppitunnit ja teemat. Välituntivalvojat käyttävät välitunti valvojina ollessaan KiVa Kouluhuomioliivejä. Toimenpiteitä, joissa KiVa- tiimi on osallisena ovat kiusaamistapausten selvittelyt ja seurantakeskustelut kiusaamistapausten yhteydessä. Toimenpiteissä pidetään tärkeänä, että kiusaamistapaukset kirjataan ylös. (KiVa Koulu 2013)

Tällaista vastaavaa toimintaa voitaisiin kehittää myös päiväkotiin, KiVa Päiväkotitoimintaperiaatteella, sillä mielestämme päiväkodissakin tulisi olla selvä malli, jota noudatetaan kiusaamistapausten selvitystyössä. Tällainen toiminta tukisi kas-

vatustyötä ja olisi helpompi puuttua kiusaamistapauksiin, kun päiväkodissa olisi ainakin yksi koulutettu henkilö tekemään yhteistyötä kiusaajan, kiusatun ja perheiden kanssa.

Tutkimuksemme edetessä ja opinnäytetyön valmistuessa mieleemme nousi ajatuksia siitä, miten tutkimusta voitaisiin laajemmin tutkia ja syventää. Yksi vaihtoehto voisi olla, että päiväkodissa järjestettäisiin vanhempainilta, johon myös lapsi osallistuisi yhdessä vanhempansa kanssa. Alussa olisi hyvä olla yhteinen selkeä alustus kaikille, jonka jälkeen vanhempi haastattelisi omaa lastaan ja täyttäisi lomakkeen lapsen vastausten pohjalta. Tällä tavoin menetellen vastauksista voitaisiin saada enemmän irti ja vastaukset olisivat luotettavampia, kun lapsi ei vierasta vanhempansa ja kokee olonsa turvalliseksi tutun ihmisen läsnä ollessa. Tutkimuksessamme nousi esille se, että vanhemmat eivät ole tietoisia siitä, miten päiväkotitoimenpiteet kiusaamistilanteissa, joten jatkossa voitaisiin tutkia syitä siihen, mikä kyseisen ongelman aiheuttaa ja tiedottaako päiväkodit riittävästi kiusaamisesta ja sen ennaltaehkäisemisestä. Tutkimusten mukaan kiusaamista esiintyy päiväkodissa yleisimmin vapaanleikin aikana. Tästä syystä koimme, että voitaisiin tutkia lisää sitä, että esiintyykö kiusaamista enemmän ulko- vai sisäleikeissä vapaanleikin aikana. Ulkona leikkiessään lapsella on käytössään laajempi leikkiympäristö, joka vaikeuttaa hoitohenkilökunnan kannalta lapsiryhmän valvontaa. Tämän pohjalta voitaisiin tehdä tutkimusta siitä, että kokevatko vanhemmat ja henkilökunta henkilöstömitoituksen riittäväksi. Yksi tutkimusidea voisi olla se, että tehtäisiin saman suuntainen kysely kouluun ja osoitettaisiin se samoille lapsille ensimmäisen luokan jälkeen, jolloin voitaisiin tutkia, onko kiusaamisen ennaltaehkäisyllä päiväkodissa merkitystä kiusaamisen jatkumiseen kouluikässä.

LÄHTEET

Hamarus P. Haukku haavan tekee. PS- kustannus. Jyväskylä. Juva

Hamarus P.2012. Haukku haavan tekee. Puututaan yhdessä kiusaamiseen. Juva. Bookwell Oy.

Heikkilä C. 2013. Kiusaaminen on väkivaltaa. Mannerheimin lastensuojeluliiton jäsenlehti- Lapseemme. 2/2013. 16-18.

Helena Siren-Tiusanen & Erkki Tiusanen.2001. teoksessa Pienet päivähoidossa Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helenius Aili, Karila Kirsti, Hilikka Munter, Pirkko Mäntynen ja Helena Siren-Tiusananen. S.77-78.WS Bookwell Oy . Juva

Hännikäinen M. 2001. Pienten lasten konfliktit. Teoksessa Helenius A, Karila K, Munter H, Mäntynen P.& Siren-Tiusanen. Pienet päivähoidossa .Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. WS Bookwell Oy. Juva. S.117-128

Höistad G. 2003. Irti kiusaamisen kierteestä. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

Høyby H. 2002. Mobbing kan stoppas! Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB, Borås. 2004.

Inspirans. 2013. Mitä laadullinen tutkimus on? Viitattu 27.10.2013. <http://www.inspirans.fi/laadullinen-tutkimus>

Kanninen K. & Sigfrids A. 2012. Tunne minut! Juva. Bookwell Oy

Kemppinen P. & Rouvinen-Kemppinen K. 2004. Vantaa. Kustannusvalmennus P.& K. Oy.

Kirves L. & Stoor -Grenner M. Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa. Julkaisija Mannerheimin lastensuojeluliitto. Helsinki. FRAM

Kirves L. & Stoor -Grenner M. Kiusaavatko pienetkin lapset? Julkaisija Mannerheimin lastensuojeluliitto. Helsinki. FRAM

KiVa koulu. 2013. Viitattu 16.9.2013. <http://www.kivakoulu.fi>

L 19.1. 1973/36. Laki lasten päivähoidosta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 27.10.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

L 21.8.1988/628. Perusopetuslaki. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 26.10.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L7P29>

Lastentarhanopettajaliitto. 2013. Lastentarhan varhaiskasvatusesite- Leikkiä ja oppimisen iloa. Viitattu 27.10.2013.
<http://www.lastentarha.fi/pls/portal/docs/PAGE/LTOL/01LTOL/00LTOL/06JULKAISUT/ESITTEET/OPPILOA.PDF>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2013. Kiusaamisen seuraukset. Viitattu 8.10.2013. <http://www.mll.fi/kasvattajille/kiusaamisen-ehkaiseminen/kiusaamisen-seuraukset/>

Neitola M. 2010. Kiusaaminen päiväkodissa- Ilmeneminen ja interventio. Teoksessa Pienet oppimassa kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. 217-227. Korhonen R., Rönkkö M-L. & Eirola J. Turku. Uniprint.

Nuortennetti. 2013. Roolit kiusaamistilanteissa. Viitattu 14.9.2013.
<http://www.mll.fi/nuortennetti/kiusaaminen/roolit/>

Pohjalainen 2013. Tutkimus: Hei, tää on vaan läppää, tajuatko?(Siteerattu 30.09.2013) . Saatavana Internetissä: < URL: www.pohjalainen.fi/arki-ja.../heitaa-on-vaan-lappaa-tajuatko-1.1472086

Repo L. 2013. Kiusaaminen ja sen ehkäiseminen varhaiskasvatuksessa. Luento 15.05.2013.

Repo L. 2013. Pienet lapset ja kiusaamisen ehkäisy. Julkaisija PS- kustannus. Jyväskylä. Juva

Sinkkonen J. 2002/2003. Leikkiä vakavilla asioilla. Vantaa. Lastenpsykiatrian tutkimussäätiö ja WSOY.

Särkelä J. 2008. Koulumurhat. Hansaprint Oy .Vantaa.

Unicef. 2013. Yleissopimus lapsen oikeuksista. Viitattu 14.9.2013.
http://www.unicef.fi/files/unicef/pdf/LOS_A5fi.pdf

Vaasan varhaiskasvatussuunnitelma. 2005. Vaasa.

Virtuaaliammattikorkeakoulu. 2012. Kvantitatiivisen analyysin perusteet. Viitattu 27.10.2013.
<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289328583/1194289824724.html>

KYSELYLOMAKE

Lapsesi sukupuoli ja ikä (Mikäli perheessä useampi lapsi, jokaisesta lapsesta täytetään oma lomake)

Tyttö () Poika () Ikä:

kyllä **en osaa sanoa**

1. Onko lapsellasi kavereita päiväkodissa? 1 2 3 4 5

2. Mitä kiusaaminen sinun mielestäsi tarkoittaa?

3. Ympyröi oikea vaihtoehto. Onko lastasi kiusattu? *kyllä/ ei/ en osaa sanoa*

4. Jos lastasi on kiusattu, onko kiusaaminen ollut

a) Fyysistä (lyöminen, potkiminen, nipistely, leikkien sotkeminen yms.)

Lähes päivittäin toistuvaa/ Kertaluontoista / Jotain siltä väliltä

b) Verbaalista (haukkuminen, nimittely, hännääminen, lällättäminen yms.)

Lähes päivittäin toistuvaa/ Kertaluontoista / Jotain siltä väliltä

c) Psykkistä (uhkailua, kiristämistä, ilveilyä, matkimista yms.)

Lähes päivittäin toistuvaa/ Kertaluontoista / Jotain siltä väliltä

5. Minkä ikäisenä uskot kiusaamista alkavan esiintymään:

- a) 1-2vuotiailla lapsilla
- b) 3-4vuotiailla lapsilla
- c) 5-6vuotiailla lapsilla
- d) 7-vuotiaasta eteenpäin

6. Ympyröi seuraavista vaihtoehtoista se, jonka uskot olevan lähempänä käytäntöä. Kuinka todennäköisesti saatte vanhempina tietoa kiusaamisista, jos lapsenne on

KIUSAAJA a) harvoin b) joskus c) usein

KIUSATTU a) harvoin b) joskus c) usein

7. Pitääkö väite paikkansa (ympyröi mielestäsi väite, joka kuvaa parhaiten kiusaajaa)

- a) kiusaaja on yleensä vahvempi fyysisesti uhriin nähden
- b) kiusaaja on yleensä verbaalisesti lahjakkaampi kuin uhri
- c) kiusaajalla on itsellään paha olla

8. Kenellä on vastuu kiusaamistilanteiden selvittämisessä? Laita numero järjestykseen (nro 1.ensisijainen vastuu)

- a) vanhemmilla
 - b) henkilökunnalla
 - c) lapsella itsellään
 - d) jollakin muulla
 - e) kaikkien (missä määrin puututtava? / kenen vastuulla selvittää tilanne?)
-

9. Tiedätkö millä tavalla menetellään, jos päivähoitossa kiusataan?

10. Jos lapsesi kokee tullessa kiusatuksi päivähoitossa, kuka tuo viestiä asiasta

- a) uhriksi joutunut lapsi
- b) päiväkodin henkilökunta?

11. Kiusaamista on mielestäni:

- a) ”Antti on usein yksin päiväkodissa, kun haen häntä päivän päätteeksi.

Hän leikkii omissa oloissaan, itsekseen.”

- b) ”Antti kertoo melko usein kotona, että päiväkodissa muut pojat eivät huoli häntä leikkeihin.”

- c) ”Antti sanoo aamusta päiväkotiin mennessämme, että hän käy heittävässä Samin unilelun roskiin, kun Sami haukkui häntä eilen vauvaksi.”

12. Ympyröi oikea vaihtoehto. Uskotko, että varhaisella puuttumisella päiväkodissa esiintyvään kiusaamiseen voidaan vaikuttaa kiusaamisen jatkumiseen kouluikässä?

KYLLÄ /EI/ EN OSAA SANOA

Kiitos vastauksistanne! Kyselylomakkeet tullaan käsittelemään luottamuksellisesti ja vastaukset hyödynnetään opinnäytetyössämme.

Hei!

Olemme kaksi sosionomi opiskelijaa Vaasan ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä aiheesta Kiusaaminen päivähoitossa. Teemme tutkimustamme vanhempien näkökulmasta ja toivoisimme teidän vastaavan oheiseen kyselylomakkeeseen. Kiusaaminen päivähoitossa on ajankohtainen ja tärkeä aihe, jota kuitenkin on tutkittu hyvin vähän. Jotta saisimme aiheesta lisää tutkimustuloksia, teidän vastauksenne on meille tärkeä. Kiusaamisen tunnistaminen ja varhainen puuttuminen on tärkeää, jotta voidaan ennaltaehkäistä kiusaamisen jatkuvuutta kouluikässä.

Kyselyyn vastataan anonymisti eli nimettömästi ja tulosten analysoinnin jälkeen vastauslomakkeet tuhoetaan. Opinnäytetyömme tulee näkymään ammattikorkeakoulujen julkaisuarkistossa Theseuksessa vuoden 2013 lopulla.

Kiitämme vastauksistanne jo etukäteen!

Ystävällisin terveisin

Jelena Voittola ja Sonja Virkkala

Oikeudet tuloksiin

Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin ja muihin aineistoon kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettävää tietoa, on opinnäytetyön raportti laadittava siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Opinnäytetyön kirjallinen osa voidaan julkaista myös Theseus -tietokannassa Internetissä.

Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja, ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Opinnäytetyön kustannukset

Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä keskenään. Pääsääntöisesti Vaasan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Päiväys: 17.5.13 Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus: *Jukka Vartiainen*

Liitteet: Tutkimussuunnitelma liitteineen

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

- Myönnetty anomuksen mukaan
 Hylätty
 Myönnetään seuraavin korjauksin

- Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä
 Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

Päiväys

30.5.2013

Allekirjoitus

Eija Liikamaa

Nimen selvennys

Eija Liikamaa

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

KORSHOLMS KOMMUN
MUSTASAAREN KUNTA

Tjänstemannabeslut
Viranhaltijapäätös

Tjänsteinnehavare - Viranhaltija
Chef för dagvården/Päivähoidon päällikkö

Paragraf - Pykälä
203/2013

Dnr - Dno
0/0

Hänvisning - Viite
Förvaltningsstadgan

21.5.2013

Rubrik - Otsikko	Tutkimuslupahakemus, Jelena Voittola ja Sonja Virkkala
Sakägare - Asianosainen	Jelena Voittola ja Sonja Virkkala
Ärende - Asia	Anomus tehdä tutkimus aiheesat, Kiusaaminen päivähoidossa.
Beslut - Päätös	Päivähoidon päällikkö Jan Ehrström päättää hyväksyä että Jelena Voittola ja Sonja Virkkala tekee yllämainittu tutkimus. Tutkimus tehdään henkilökunnan luvalla. Kaikki tieto on käsiteltävä luottamuksellisesti ja tutkimuksen tulos annetaan tiedoksi Mustasaaren kunnan sivistysosastolle.
Underskrift - Allekirjoitus	 Jan Ehrström Chef för dagvården/Päivähoidon päällikkö
Delgivning - Tiedoksianto	Sonja Virkkala ja Jelena Voittola, [REDACTED]
Utdragets riktighet intygar - Otteen oikeaksi todistaa	Korsholm 21.05.2013 Jan Ehrström
Anvisning för rättelseyrkande - Oikaisuvaatimusohjeet	<p>Den som är missnöjd med detta beslut kan inom 14 dagar från delgåendet av beslutet framställa ett skriftligt rättelseyrkande till:</p> <p>Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen alla mainitulle viranomaiselle 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista:</p> <p>Bildningsnämnden Centrumvägen 4 65610 Korsholm</p> <p>Sivistyslautakunta Keskustie 4 65610 Mustasaari</p>

Korsholms kommun

Centrumvägen 4
65610 Korsholm

Telefon (06) 327 7111
Fax (06) 322 3270

www.korsholm.fi
info@korsholm.fi

FO-nummer 0181101-6
Hemort Korsholm

Mustasaaren kunta

Keskustie 4
65610 Mustasaari

Puhelin (06) 327 7111
Faksi (06) 322 3270

www.mustasaari.fi
info@mustasaari.fi

Y-tunnus 0181101-6
Kotipaikka Mustasaari